

Vlaams
Parlement

vergadering **C368**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 14 juli 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verduurzaming van de blauwe economie – 3901 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het definitieve akkoord met het Verenigd Koninkrijk over vangstmogelijkheden rond gedeelde visbestanden voor 2021 – 3950 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbeveling van het Europees Parlement over de verdere beperking van bodemvisserij in Europese wateren – 3951 (2020-2021)	10
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de reductie van het aardappelareaal – 3654 (2020-2021)	13
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de sociale voorwaarden in het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid – 3787 (2020-2021)	15
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over extra beschermingsmaatregelen tegen slechte weersomstandigheden in de kersenteelt – 3941 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van Vlaamse duurzame wijnbouw – 3981 (2020-2021)	21
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voedseltop van de Verenigde Naties – 4000 (2020-2021)	24
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het rapport van de Europese Rekenkamer over het Europese landbouwbeleid – 4044 (2020-2021)	29

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van te grote hoeveelheden PFOS in Vlaamse waterlopen op landbouwgronden – 4126 (2020-2021)	33
VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanval van een wolf op een koe in Oudsbergen – 3791 (2020-2021)	37
VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dalende koolstofvoetafdruk van de Vlaamse melk – 4174 (2020-2021)	42
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Hulle aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact op de Vlaamse dierhouderij van de geleidelijke afschaffing van kooien voor landbouwdieren – 4202 (2020-2021)	44

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verduurzaming van de blauwe economie – 3901 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, collega's, op 17 mei 2021 voegde de Europese Commissie op aangeven van Eurocommissaris voor Milieu, Virginijus Sinkevicius, de blauwe economie toe aan de Europese Green Deal-aanpak. In een mededeling schetste de commissie hoe een verduurzaming van de blauwe economie kan bijdragen tot de realisatie van de klimaatdoelstellingen. 'There is no Green Deal without the oceans', is de kernboodschap.

De mededeling omvat ambities op het vlak van een vermindering van de ecologische voetafdruk van de scheepvaart, de visserij of het kusttoerisme, maar bijvoorbeeld ook over het potentieel op het vlak van energieproductie of duurzame voedselproductie.

De Commissie wil een lans breken voor de ontwikkeling van aquacultuur. Algenproductie kan volgens de Commissie worden aangemoedigd als een duurzamer alternatief voor de dierlijke eiwitten die aan land worden geproduceerd. Nu wordt 60 procent van de Europese consumptie van zeevruchten en vissen ingevoerd, terwijl slechts 10 procent uit de aquacultuur komt.

Om de schaarse ruimte en bronnen goed te beheren, wil de commissie alle belanghebbenden samenbrengen in een nieuw blauw forum. Daar zouden beleids mensen, wetenschappers en vertegenwoordigers van offshore windparken, de scheepsindustrie, visserij en andere sectoren van de blauwe economie in overleg moeten gaan over een duurzaam beheer van het maritieme milieu.

Minister, wat is uw standpunt over de verklaring van de Europese Commissie?

Welke implicaties heeft de nieuwe Europese aanpak op het visserij- en aquacultuurbeleid in ons land?

Zal Vlaanderen deelnemen aan het nieuwe blauw forum? Is daarover al meer bekend?

Werd al overleg gepleegd met uw collega van de Federale Regering over dit belangrijk statement?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Tommelein, u weet dat onze Belgische visserijsector al jarenlang inspanningen levert om de visbestanden op een duurzaam niveau te brengen en de milieu-impact van zijn activiteiten te minimaliseren. Hiervoor is dan ook in een strikt juridisch kader voorzien via het Europees gemeenschappelijk visserijbeleid. Ook aquacultuur moet voldoen aan strikte duurzaamheidscriteria. Uiteraard zijn er nog andere gebruikers van de zee die een impact hebben zoals baggerwerken, scheepvaart en hernieuwbare energie op zee. Ook zij dragen een grote verantwoordelijkheid en daarom verwelkom ik als minister van Visserij en Economie deze alomvattende aanpak voor een duurzame blauwe economie in de Europese Unie.

Ik vind het een heel goede zaak dat er een Europees initiatief wordt genomen. Onze Belgische vloot is namelijk niet enkel actief in ons kleine Belgische deel van de Noordzee, maar ook in andere Europese wateren. We hebben er dus groot belang bij dat alle Europese landen actief bijdragen aan een duurzaam beheer van het marien ecosysteem.

Er zal overleg worden gehouden met het federale niveau over dit nieuwe Europese initiatief zodra de elementen uit deze visietekst kunnen worden omgezet. Wanneer deze elementen verband houden met de federale bevoegdheden, dan gaan we daarover uiteraard in overleg.

Veel elementen uit deze nieuwe Europese aanpak bevestigen de doelstellingen die we terugvinden in andere Europese strategische documenten voor visserij en aquacultuur. In dat kader kan ik alvast aangeven dat we met het nieuwe Europese Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) voor de periode 2021-2027 blijvend zullen inzetten op verdere verduurzaming van de vissersvloot en in stimulansen zullen blijven voorzien voor de groei van een duurzame Vlaamse aquacultuurproductie.

Mijn diensten zijn al lang betrokken bij de opzet en de opvolging van de kaderprogramma's voor onderzoek van de Europese Commissie, zoals Horizon Europe, dat gericht is op internationale samenwerking. Daarom zou het ook goed zijn dat Vlaanderen deelneemt aan het nieuwe blauw forum, gelet ook op de aanwezigheid van enkele heel belangrijke bedrijven en onderzoeksorganisaties, waaronder het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ), het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), Ostend Science Park, de Blue Accelerator en de speerpuntcluster de Blauwe Cluster. Die sluiten heel goed aan bij de ambities die door de Commissie naar voren zijn geschoven. We wachten op dit ogenblik nog op meer informatie van de Europese Commissie over de start en de aanpak van dit nieuwe forum.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Om echt groen te zijn, moeten we ook blauw denken. Dat vat de Europese Commissaris voor Milieu samen. Het is misschien ook een hint naar mijn collega's van de groene oppositie.

De plannen rond de verduurzaming van de blauwe economie zijn inderdaad belangrijk. Een van de pijlers in dat verhaal is de ontwikkeling van aquacultuur, meer bepaald ook initiatieven die zorgen voor alternatieve eiwitten voor dierenvoeding, zoals de productie van algen. Dergelijke producten hebben bovendien het voordeel dat ze niet leiden tot extra gebruik van vismeel. Ik heb al vastgesteld dat daar heel wat misverstanden over bestaan. Enkele weken geleden trok Greenpeace daaromtrent aan de alarmbel in een persbericht, met de stelling dat producenten van vismeel en visolie voor de Europese en Aziatische markt de bevolking van West-Afrika van een belangrijk deel van haar voedsel beroven en bijdragen tot de plundering van de visbestanden. Concreet zou ongeveer 500.000 ton vis, die op het bord van 33 miljoen mensen – drie keer België, dus – zou kunnen belanden, elk jaar verwerkt worden tot vismeel en visolie voor sectoren als aquacultuur, landbouw, voedingssupplementen, cosmetica en veeteelt.

De cijfers van Greenpeace slaan, zoals gewoonlijk, niet op Vlaanderen, maar wel op het Europese of mondiale niveau. Mijn collega Talpe vroeg bij uw collega, minister Demir de cijfers op over het aandeel van Vlaanderen in dat verhaal, maar daarover zijn er, zoals te verwachten viel, geen concrete cijfers bekend. Wel wees minister Demir erop dat dankzij de invulling die het marien ruimtelijk plan kan krijgen, er geen stijging van de vismeel- en visolieconsumptie in Vlaanderen voor de aquacultuur te verwachten viel, althans niet in de maricultuur, omdat het plan 2021-2025 voorziet dat het eutrofiëeringsniveau in de concessiezone moet verminderen.

Maar ook bij de andere aquacultuur is een algemene verduurzaming aan de orde, in het algemeen en op het vlak van voeder. Dat betekent concreet dat er mogelijkheden zullen zijn om toegepast onderzoek uit te voeren naar alternatief voeder van duurzame oorsprong, bijvoorbeeld algen of insecten. Een goed voorbeeld van een Vlaams aquacultuurbedrijf dat reeds een volledig plantaardig dieet toepast, is het bedrijf Aqua 4 C in Deinze, dat omegabaars produceert.

Minister, nu ik het toch over aquacultuur heb, wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om nog eens te verwijzen naar de belangrijke resolutie rond aquacultuur van collega's Coudyser, Schauvliege en mezelf, waarin we de Vlaamse Regering een aantal concrete initiatieven hebben gevraagd om de aquacultuurproductie in Vlaanderen eindelijk echt van de grond te krijgen. De cijfers zijn duidelijk: 60 procent van de Europese consumptie van zeevruchten en vissen wordt ingevoerd, terwijl we slechts 10 procent van de productie aquacultuur hebben. Er is dus nog ruimte. Ik denk dat we daar echt de lead kunnen nemen in Vlaanderen, als we dat willen. Het is uiteraard nog wat vroeg, maar ik wil u vragen of u die resolutie al opgepakt hebt met uw kabinet. Welke initiatieven mogen wij daarover op korte termijn verwachten? Want het is, wat mij betreft, en mijn collega's Coudyser en Schauvliege zullen dat bevestigen, vijf voor twaalf.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Tommelein, uw repliek is langer dan uw vraag. Dat is heel bijzonder. Ik kan kort antwoorden. Ik ben het er absoluut mee eens dat bij maricultuur in het Belgische deel van de Noordzee eutrofiëring tegengegaan moet worden. Het is ook zo dat we absoluut in het nieuwe Europese programma voor visserij de A van aquacultuur hebben toegevoegd. U weet dat. Ik ben trouwens blij met de resolutie omdat die zeer nauw aansluit bij het Vlaams strategisch plan aquacultuur dat nu is uitgewerkt en dat zelfs ter inzage wordt gelegd.

Wat betreft uw opmerking over het onderzoek naar nieuwe eiwitten: dat is net een van de zes pijlers van de Vlaamse eiwitstrategie. Wat mij betreft, springen we volop op die kar. U hebt er zelf naar verwezen. Als het gaat over voeding voor aquacultuur in Vlaanderen, zetten we in op alternatieve voeding zoals bij het bedrijf Omegabaars. Op alle fronten zetten we alles op alles om ook die aquacultuur kansen te geven. Om het met uw eigen woorden maar met een extra kleurtje te zeggen: we moeten absoluut de oranje loper uitrollen voor het vergroenen van onze blauwe economie.

De voorzitter: Minister, dank je wel voor deze creativiteit.

De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Dat het bijzonder is, dat is normaal. Ik ben dat ook niet gewoon. U weet dat, minister. Voor de rest heb ik vastgesteld dat u met dat woord eutrofiëeringsniveau evenveel problemen hebt als ik. Het is een moeilijk woord om uit te spreken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het definitieve akkoord met het Verenigd Koninkrijk over vangstmogelijkheden rond gedeelde visbestanden voor 2021 – 3950 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Op 9 juni hebben we een gedachtewisseling gehad over de impact van de Brexit op de visserij. U verwees toen naar het definitieve akkoord dat de Europese Unie op 2 juni heeft afgesloten met het Verenigd Koninkrijk rond de definitieve vangstmogelijkheden voor 2021.

Diezelfde namiddag nog zou er een toelichting worden gegeven door de bevoegde Europese commissaris Sinkevicius aan alle ministers van Visserij. Uit die toelichting zouden we over meer details kunnen beschikken. U hebt toen ook aangegeven dat de quotaruil, die voor de Vlaamse vloot essentieel is, voorwerp uitmaakt van verdere onderhandelingen die de Europese Commissie in nauwe samenspraak met de lidstaten zal voeren met het Verenigd Koninkrijk en dat u tijdens die gedachtewisseling met de Europese commissaris erop zou aandringen dat het voor Vlaanderen belangrijk is om snel gebruik te kunnen maken van die quotaruil.

U hoopte ook dat het kader een goede basis kan vormen om sneller tot een akkoord te komen met het Verenigd Koninkrijk. 2021 ligt vast, maar 2022 nadert natuurlijk met rasse schreden. We zouden op basis van de onderhandelingen die gevoerd zijn – een eerste keer is altijd de moeilijkste keer – nu een kader hebben en een basis om opnieuw tot een akkoord te komen voor de vangstmogelijkheden in 2022. Wat we dit jaar gedaan hebben, telkens vangstmogelijkheden voor drie maanden, is toch niet voor herhaling vatbaar.

Minister, kunt u nog wat meer toelichting geven over dat definitieve akkoord met het Verenigd Koninkrijk over de vangstmogelijkheden voor 2021? In welke mate biedt dit akkoord de gewenste zekerheid voor onze Vlaamse visserijsector voor de zeer nabije toekomst? Is er bij alle Europese lidstaten een gelijk enthousiasme vast te stellen ten aanzien van het bereikte akkoord? Of zijn er lidstaten die kritischer waren, en op welke specifieke deelaspecten van het akkoord? Zitten er in het akkoord ook bepaalde deelaspecten die voor Vlaanderen iets minder gunstig uitvallen dan verwacht? Welke zijn dat dan? Kan daar in de toekomst verder over worden onderhandeld?

Hebt u tijdens die informele ministerraad ook een terugkoppeling gekregen van de bevoegde commissaris over de nog lopende onderhandelingen over de quotaruil? Kunt u op basis van de gegevens die u hebt, inschatten in welke mate een snelle doorbraak verwacht kan worden? Of hebben we hier nog wel wat werk aan de winkel?

Hoe evalueert u de manier waarop de Europese Commissie het voorbije jaar de onderhandelingen met derde partijen – het Verenigd Koninkrijk (VK) en Noorwegen – gevoerd heeft rond vangstmogelijkheden? Werden de lidstaten daar voldoende bij betrokken?

Is er al een concreet plan van aanpak voor de opstart van de onderhandelingen met derde partijen voor 2022? Zijn er voldoende garanties dat die onderhandelingen voor 2022 sneller afgehandeld zullen kunnen worden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega, voor de vele vragen. Het akkoord bestaat uit zestien punten en drie bijlagen. In de eerste bijlage staan onder andere de afgesproken TAC's (total allowable catch) en quota voor de gedeelde bestanden tussen het VK en de EU voor 2021.

Het akkoord omvat ook bijbehorende voorwaarden zoals beperkte interzonale flexibiliteit voor bepaalde soorten tussen twee visgebieden.

Ten slotte is het akkoord over niet-quotasoorten voor de Vlaamse vloot van groot belang. Zoals bepaald in het handels- en samenwerkingsakkoord wordt gekeken

naar de referentieperiode 2012-2014. Op die basis wordt een algemeen vangstplafond voor alle niet-quotasoorten vastgelegd. Beide partijen hebben afgesproken om een langetermijnstrategie voor deze bestanden te ontwikkelen en hiervoor verder overleg te plegen in het gespecialiseerd visserijcomité dat opgericht wordt.

Uw tweede, derde en vierde vraag beantwoord ik samen. Het akkoord is op 9 juni unaniem goedgekeurd door de visserijministers. Het gaat hier om een compromis. We hebben nu een belangrijk precedent voor de toekomstige besprekingen voor 2022. Bovendien is het akkoord volledig compatibel met het gemeenschappelijk visbeleid.

Het akkoord geeft de Vlaamse visserijsector eindelijk ook zekerheid over de definitieve TAC's en quota voor 2021 en de bijbehorende voorwaarden zoals interzonale flexibiliteit.

Nu is het de taak van de commissie om zo snel mogelijk een ad-hocoplossing voor te stellen voor de quotaruilen dit jaar, waarbij België kan aangeven welke soorten het wil ruilen met het VK.

De eerste visserijonderhandelingen met het VK en Noorwegen waren bijzonder moeilijk, we begaven ons letterlijk 'in ongekende wateren'. Dat was een lang en moeizaam proces, maar de commissaris en het Portugese voorzitterschap deden heel wat inspanningen om de lidstaten te betrekken via de experts van de lidstaten, de ambassadeurs, het bilateraal overleg met de lidstaten en de Raad Landbouw en Visserij.

Dan ga ik in op het plan van aanpak. Het handels- en samenwerkingsakkoord met het Verenigd Koninkrijk preciseert dat de onderhandelingen voor het bepalen van de TAC en quota zo snel mogelijk starten na de publicatie van de wetenschappelijke adviezen.

Vervolgens voorziet het akkoord de deadline van 10 december om hierover een overeenkomst te vinden. Als er tegen die datum geen akkoord is, zijn beide partijen gebonden om zo snel mogelijk dit akkoord te bereiken. Indien er tegen 20 december nog altijd geen akkoord is, kan elke partij voorlopige TAC's vastleggen.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Dank u wel, minister. Ik begrijp dat de Vlaamse visserijsector tevreden is met het compromis van 9 juni, dat tot 2021 de quota vastlegt. Het is ook goed dat het akkoord die beperkte interzonale activiteit omvat.

2022 nadert natuurlijk wel. Ik begrijp dat er verder onderhandeld kan worden en dat men voor 10 december een akkoord moet hebben. Indien dat niet het geval is, is de nieuwe deadline 20 december. Dat is natuurlijk heel kort dag. Die jaarlijkse onzekerheid blijft dus bestaan. Ik hoop dat het akkoord dat, met veel moeilijkheden, voor het eerste jaar gesloten is, eventueel toch de basis kan zijn om nu iets sneller te gaan.

Heb ik goed begrepen dat de quotaruilen op dit moment nog altijd niet vastliggen?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Collega Coudyser verwees in haar vraag naar de gedachtewisseling die we in deze commissie op 9 juni hadden over de gevolgen van de Brexit voor onze landbouw en visserij. Een van de punten die daar aan bod kwamen, ging over de aanlanding van vis in onze visveilingen. Minister, u gaf toen aan dat het Departement Landbouw en Visserij, samen met het Federaal Agent-

schap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV), de transporteurs, de visveilingen en de reders, volop had ingezet op een testreis door het Verenigd Koninkrijk. De resultaten hiervan zouden meebepalen in welke richting er verder moet worden gegaan met de aanlandingen en hoe de transporten verder kunnen verlopen. Het probleem zat vooral bij het feit dat het VK de documenten moet aanvaarden en invullen, waarbij er over een aantal zaken nog onduidelijkheid bestond. Minister, kunt u aangeven wat de stand van zaken is? Ik zou ook nog even willen polsen in hoeverre er nieuwe ontwikkelingen zijn in de zoektocht naar alternatieve visgronden voor de Vlaamse vissers.

U stelde vorige maand dat er in de loop van deze maand, juli, een akkoord zou worden bereikt over de Brexit Adjustment Reserve (BAR). Wat is hier de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coudyser, het klopt dat de ruilen met het VK nog niet vastliggen. De Europese Commissie onderhandelt hierover namens de lidstaten met het VK. Onze vissers weten dat. Iedereen is goed geïnformeerd. Er kunnen wel al voorstellen ingediend worden, maar het VK moet die soorten ook willen ruilen. Dat is de reden waarom de Europese Commissie tussenkomt.

Collega Tommelein, één testreis werd op het laatste ogenblik geannuleerd omdat het VK er nog niet klaar voor was. Een andere testreis werd uitgevoerd. Daar hebben we heel veel uit geleerd. Er zijn nog een paar testreizen gepland.

Wat de BAR betreft, zou er in september een stemming komen in het Europees Parlement.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Dank u wel, minister, voor de laatste verduidelijking.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanbeveling van het Europees Parlement over de verdere beperking van bodemvisserij in Europese wateren – 3951 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Op 8 juni 2021 verleende de plenaire vergadering in het Europees Parlement haar goedkeuring aan het verslag over de Europese biodiversiteitsstrategie voor 2030. In dit niet-wetgevende verslag liggen een reeks aanbevelingen vervat voor de Europese Commissie.

In dit verslag wordt de bezorgdheid geuit over de wijdverspreide verstoring van de zeebodem in de kustwateren van de EU ten gevolge van het vissen met bodemtrawls. Een van de concrete aanbevelingen die hierin vervat liggen, verzoekt de Europese Commissie om: "in aanvulling op de beperkingen die zijn vastgesteld in de Middellandse Zee, waar nodig ook het gebruik van bodemtrawls in andere kustgebieden te beperken, waaronder in haar actieplan voor de instandhouding van de

visbestanden en de bescherming van de mariene ecosystemen, teneinde te waarborgen dat de meest duurzame en minst schadelijke werkwijzen worden gehanteerd”.

Ik heb navraag gedaan bij mijn Europese collega's-parlementsleden. Zij kunnen zich uiteraard vinden in de grote lijnen van het initiatiefverslag. Ze keurden het ook mee goed, maar ze hebben toch een aantal kanttekeningen geplaatst bij sommige specifieke aanbevelingen, onder meer bij het deel over de boomkor. Onze collega's zijn van mening dat alle soorten boomkorren in deze aanbeveling op een hoopje worden gegooid en er dus geen rekening wordt gehouden met de duurzame boomkortoepassingen zoals wij die ook in Vlaanderen kennen: ecorolls en sumwings, die ingeburgerd zijn in de Vlaamse visserijsector en die een duurzame manier van vissen zijn. Daarom vonden we die passage in die aanbeveling toch iets te kort door de bocht.

De voorbije dagen verschenen er in de Nederlandse pers een aantal artikels waarin gewezen wordt op de nefaste impact voor de Nederlandse boomkorvisserij mocht Europa beslissen om de bodemvisserij in Europa verder te beperken. Omdat bodemvistuigen gebruikt worden door vissers in verscheidene Europese landen, ook door onze Vlaamse vissers, dreigt een inperking van het gebruik van bodemtrawls in hetzij een groter deel, hetzij de volledige Europese kustwateren ook voor onze vissers een nieuw, bijkomend groot probleem te vormen.

Minister, hebt u die aanbeveling ook gelezen? Wat is daar uw mening over?

Hebt u zicht op de mogelijke impact die zo'n beperking van het gebruik van de bodemvisserij in een groter deel van de Europese wateren met zich mee zou brengen voor onze Vlaamse visserijsector?

Werd daarover ook al van gedachten gewisseld met andere Europese ministers van Visserij, bijvoorbeeld tijdens een ministerraad?

Wij doen natuurlijk al heel wat inspanningen om bodemberoering tegen te gaan door in te zetten op innovatie en op verdere verduurzaming. Welke concrete verdere inspanningen kunnen wij als Vlaanderen daaromtrent nog doen?

Kunt u aangeven hoe de inspanningen van Vlaanderen inzake verduurzaming van de eigen vloot zich verhouden tegenover die van andere Europese lidstaten? Bevinden wij ons daar in de kopgroep en bij de beste leerlingen van de klas, eerder in de middenmoot of – maar dat kan ik mij niet inbeelden – bengelen we eerder onderaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega. Bescherming, herstel en zorgvuldig gebruik van de natuurlijke hulpbronnen vormen de grote lijnen doorheen de Europese biodiversiteitsstrategie 2030. De bescherming van de zeebodem is hierbij een van de aspecten die gericht wordt aangeduid in het algemeen plan om duurzaam om te gaan met het aquatisch milieu. Mijn diensten lezen de aanbeveling als in lijn met deze biodiversiteitsstrategie 2030 en niet als een ongenueanceerde oproep tot het uitbannen van alle bodemsleepnetvisserij. We merken ook op dat de term bodemsleepnetvisserij niet enkel over de boomkor gaat, maar over alle sleepnetvisserijen met bodeminteractie. Zoals het document zelf naar voren brengt, is dit een verzamelnaam voor de meerderheid van de gebruikte vistechnieken binnen Europa. In dat opzicht wordt ook vermeld dat de toepassing van de vistechniek afhangt van de locatie, het bodemtype of het ecosysteem waar precies gevestigd wordt. Ik zie dit dus als een oproep om alle mariene gebieden zo goed en zo duurzaam mogelijk te beheren. Specifiek met betrekking tot dit onderdeel werden nog

geen gedachten uitgewisseld tussen de visserijministers. Dit was het antwoord op uw eerste en derde vraag.

Wat betreft de tweede en vierde vraag: bodemsleepnetvisserij omvat bijna onze volledige visserijsector. Een minimale interactie met de zeebodem zal dus altijd noodzakelijk zijn. Ik vind het vooral van belang dat we de impact zo klein en zo duurzaam mogelijk houden. Daarvoor loopt er verder wetenschappelijk onderzoek om innovaties te brengen voor een heel duurzame transitie. De sector levert inspanningen. U meldt dat ook. Er gebeurden ook aanpassingen aan de vistuigen zodat er minder weerstand is op de bodem en er kwamen ontsnappingspanelen waarbij allerhande bodemdieren uit het net kunnen ontsnappen. Dat is gekomen dankzij een unieke samenwerking tussen de vissers en de wetenschappers.

Collega's, ik vind het echt sterk dat in het nieuwe convenant 'Op koers naar duurzaamheid' alle partners zich engageren om zo goed mogelijk zorg te dragen voor het marien milieu, waaronder ook de zeebodem. We willen bijvoorbeeld onderzoeken hoe de kennis omtrent bodemorganismen uit het project Benthis-Nationaal omgezet kan worden in de praktijk. De voor- en de nadelen van passieve visserij zullen verkend worden en via het GeoVis-project willen we informatiedoorstroming en kennisoverdracht naar de vissers verhogen.

Dan kom ik aan uw vijfde vraag. Duurzame ontwikkeling is al jaar en dag het kernpunt van onze vissersvloot en het gevoerde beleid. Naar verhouding zijn onze subsidieprogramma's gekenmerkt door een hoog percentage aan innovatie, onderzoek en ontwikkeling gekoppeld aan investeringen voor de implementatie hiervan. Op dat vlak scoort België zeer hoog.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, we moeten uiteraard verder inzetten op de uitgezette biostrategie en verder verduurzamen. Ik ben blij dat de Vlaamse visserijsector bij de koplopers hoort. De reden is natuurlijk dat we inzetten op verder wetenschappelijk onderzoek en op innovatieprojecten en experimenten die tot gangbare zaken kunnen uitgroeien. De Vlaamse visserijsector verduurzaamt al langer, maar wat de bodemberoering betreft, moeten we goed kijken naar wat met de huidige wetenschap en de huidige technieken mogelijk is. Het is dan ook belangrijk in innovatie te blijven investeren.

De vorige versie van het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) voorzag in beperkte steunmogelijkheden voor nieuwbouwcontracten, maar enkel voor verbeteringen op het vlak van veiligheid en milieuaspecten en op voorwaarde dat het een nieuw vaartuig is. Zijn we ondertussen op de hoogte of die investeringssteun wordt toegestaan voor vernieuwingen aan bestaande vaartuigen en voor nieuwe vaartuigen die oude vaartuigen zonder capaciteitsverhoging vervangen? Volgens mij zou het Europees Parlement de definitieve versie van het EFMZVA nog voor het zomerreces goedkeuren. Heeft de Vlaamse Regering dit opgenomen in haar pogingen om de investeringssteun voor nieuwe vaartuigen hierin ingepast te krijgen?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Mevrouw Coudyser, ik wil me aansluiten bij uw bezorgdheid om de beperking van de bodemvisserij. We moeten ontegensprekelijk intensief zoeken naar duurzamere vangtechnieken, maar u hebt terecht verwezen naar het belang van deze visteknik voor de Vlaamse vissers. Dat komt natuurlijk niet uit de lucht gevallen. We hebben een vrij gemengde visserij, maar we leveren al lange tijd inspanningen om de bodemberoering te verminderen. Als te vroeg zou worden geopteerd voor de drastische beslissing het gebruik van boomkorren voor

de bodemvisserij ernstig aan band te leggen, zonder rekening te houden met eco-vriendelijke alternatieven als de ecorolls en de sumwings, is de vraag wat de impact op onze visserij zou zijn. Tegelijkertijd kan dit enkel een oproep zijn om nog meer doorgedreven werk te maken van een duurzamere visvangst door de Vlaamse vissers. het feit dat een aantal nagelnieuwe schepen in aanbouw zijn of zelfs al in de vaart zijn gebracht, creëert mogelijkheden.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Hebt u er zicht op welke vangtechnieken zullen worden gebruikt op de nieuwe schepen die nu in aanbouw zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Coudyser, het toekomstige EFMZVA voorziet in steun voor onderzoek en innovatie en voor de samenwerking tussen wetenschappers en vissers. Zowel het huidige als het toekomstige fonds verbieden de steun voor nieuwbouw. Zelfs als we dat zouden willen, zouden we dat niet kunnen doen. Er is wel steun mogelijk voor investeringen aan boord die op energie-efficiëntie, veiligheid en dergelijke zijn gericht. Ik ga ervan uit en hoop dat dit in de toekomst mogelijk zal blijven.

Mijnheer Tommelein, wat de vangtechnieken betreft, zijn de nieuwe vaartuigen een upgrade ten opzichte van de bestaande vaartuigen. Het belang van de vistech-niek voor de Vlaamse vissers is een terecht aandachtspunt. Vlaanderen heeft veel quota voor de vangst van vis die op de zeebodem leeft, zoals tong, pladijs, tarbot en griet. Aangezien die vissen op de bodem leven, kiezen de nieuwe schepen voor de boomkor. Het tweede nieuwe vaartuig dat in gebruik is genomen, kan in functie van een nieuwe techniek worden omgebouwd. Dat is de werkwijze en de dynamiek die de sector ontplooit.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Het is belangrijk om te blijven investeren in innovatie en onderzoek om de visserij verder te verduurzamen op alle vlakken. Ik wil nog eens benadrukken dat de Vlaamse visserij daar echt al grote inspanningen voor doet. Het is natuurlijk van belang om verder te blijven verduurzamen, maar het moet ook haalbaar blijven. Ik wil er toch wel enige nuance in aanbrengen.

Jammer dat er nog altijd een verbod blijft voor nieuwbouw. Ik hoop dat we binnen het kader toch acties kunnen ontwikkelen die inzetten op de verdere verduurza-ming zodat we de sector kunnen ondersteunen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de reductie van het aardappelareaal – 3654 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, de coronacrisis zorgde voor uitpuilende aardappelstocks door het wegvallen van horeca, evenementen en andere grote afnemers van aardappelproducten. Het mondiale karakter van deze problematiek had als gevolg dat er wereldwijd een enorme stock werd opgebouwd, die onder meer in de handel van diepgevroren producten voor de nodige verschuivingen zorgde. De aardappelprijzen kregen logischerwijs een flinke optater en die

situatie dreigt, net als in de varkensvleessector, nog een tijdje aan te houden zolang de stocks zo hoog blijven en de consumptie niet exponentieel toeneemt.

De North-Western European Potato Growers (NEPG) deed daarom in oktober de aanbeveling aan haar aangesloten leden om hun uit te planten areaal aardappelen in 2021 met 15 procent te doen dalen, om de stocks te kunnen verkleinen en het aanbod in overeenstemming te brengen met de effectieve marktvraag.

Enkele weken geleden maakte de NEPG kenbaar dat het uitgeplante areaal binnen de EU-4 'slechts' 3 tot 5 procent lager zou liggen, wat allicht te weinig zal zijn om de marktvraag serieus bij te sturen.

Uiteraard valt de redenering van de telers te begrijpen: er is vooral naar de collega's gekeken om die areaalvermindering te doen en te hopen dat zo de prijzen voor het eigen, niet-ingeperkte areaal zich rechtrokken.

Minister, hoe evalueert u momenteel de evolutie van de aardappelprijzen? Hoe schat u de impact in van eventuele stocks die nog op de markt moeten worden gebracht? Meent u dat een vrijwillige reductie van het areaal de marktprijs duurzaam had kunnen herstellen?

In hoeverre voorzien de Vlaamse en/of Europese landbouwbeleidsmechanismen in een mogelijkheid om een collectieve areaalreductie te doen? Gaan jullie dat faciliteren of eventueel afdwingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, een groot aantal aardappeltelers hebben een moeilijk jaar achter de rug door corona. Onze Vlaamse aardappelsector is sterk exportgericht: 90 procent van onze diepvriesfrietten zijn bedoeld voor export. Het wegvallen van afzetkanalen in het buitenland heeft dan ook meteen een zeer grote impact.

Het Interprovinciaal Proefcentrum voor de Aardappelteelt vzw (PCA) geeft aan dat de voorraad in april dit jaar vergelijkbaar is met dezelfde periode vorig jaar. De voorraad ligt wel 20 procent hoger in vergelijking met de voorbije vijf seizoenen. Hierbij merkt PCA op dat deze toename voornamelijk te verklaren is door de hogere voorraden van aardappelen die onder contract liggen en deze zullen normaal gezien tijdig weggewerkt worden.

De coronapandemie heeft er dan ook voor gezorgd dat voor het eerst in jaren het Vlaamse areaal aardappelen daalt met 6,5 procent tegenover 2020. Ook in onze buurlanden verwachten we een areaaldaling van dezelfde grootteorde, wat dus minder is dan de aanbevelingen van de NEPG, die opriep tot een daling van 15 procent. Wat de oogst zal brengen dit jaar, daarvoor moeten we uiteraard nog even wachten.

Het Europese mededingingsrecht verbiedt in principe elke overeenkomst tussen marktdeelnemers die de mededinging beperkt. Een georganiseerde areaalreductie is dus in principe niet mogelijk.

Vanwege de relatief zwakke positie van boeren in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen, staat de landbouwwetgeving van de EU echter bepaalde uitzonderingen op de mededingingsregels toe. Zo krijgen erkende producentenorganisaties de mogelijkheid om aan productieplanning te doen door bijvoorbeeld af te spreken het areaal in te perken. In België zijn er momenteel echter geen erkende producentenorganisaties in de aardappelsector. En het zal altijd vanuit het initiatief van een groep landbouwers moeten starten. Als minister juich ik wel het gebruik van zo'n producentenorganisaties en gecoördineerde marktimpulsen toe. Er is ten

slotte wel een brancheorganisatie erkend – Belpotato –, maar brancheorganisaties kunnen niet van deze uitzondering genieten.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, intussen zijn inderdaad ook de Vlaamse cijfers bekend. Er is voor het eerst een daling met 6,5 procent maar mogelijk – u hebt dat gezegd – is dat nog altijd niet in overeenstemming met de vraag. We zoeken natuurlijk nog altijd naar diezelfde uitweg, die opslag. We doen dat voor melk, voor vlees en in dit geval ook voor aardappelen. Ik blijf herhalen dat dit slechts tijdelijke oplossingen zijn. Op een bepaald moment moet die stock opnieuw op de markt komen. We zien vaak dat dit geen heiligmakende oplossing is op die momenten.

Ik hoop natuurlijk dat de heropening van de horeca en de markten al wat soelaas kan bieden voor de volgende periode, dat dit een verschil kan maken voor onze aardappeltelers en dat er de volgende weken een betere prijs kan worden overeengekomen. Maar ik vrees dat we er met hoop alleen niet zullen komen. Ik denk dat we echt moeten nadenken over de manier waarop we omgaan met die opslag en moeten bekijken of we daar geen structureel alternatief of een verbetering kunnen aanbrengen. Dat is een discussie die echt wel heel vaak terugkomt.

De eerste signalen inzake de prijs zijn gelukkig iets positiever dan initieel verwacht werd. U hebt ook verwezen naar het areaal dat vastligt via die contracten. Dat ziet er op het eerste gezicht toch iets positiever uit en ik hoop dan ook dat die evolutie zich de volgende weken doortrekt. Ik heb verder geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Joosen, ik dank u voor de aanvulling. Het klopt effectief dat de aardappelsector ook sterke impulsen kan krijgen door de heropening van de horeca, zowel van de kleinschalige horeca als van de evenementenorganisatie, bijvoorbeeld frietjes die men kan eten op een festival. We zullen de toestand zeer nauwgezet opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de sociale voorwaarden in het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid – 3787 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik heb inderdaad een vraag over het mogelijke sociale luik in het kader van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). We lezen er veel over maar toch zitten de onderhandelingen opnieuw een beetje vast.

Tussen de lidstaten en het Europees Parlement is er onenigheid over hoe het enorme budget van 387 miljard euro moet worden ingezet. Er bestaat vooral conflict over de vraag hoeveel van het budget moet gaan naar klimaat- en milieumaatregelen – de ecoschema's – en hoeveel naar directe steun moet blijven gaan. Het is vooral de Raad van de Europese Unie die op de rem staat om meer geld uit te geven aan milieumaatregelen.

Een ander pijnpunt dat minder aandacht krijgt, en wat mij betreft te weinig, is de vraag of landbouwsteun gekoppeld moet worden aan sociale voorwaarden naast de bestaande milieuvorwaarden. Veel landbouwbedrijven in Europa werken met seizoenarbeiders, wat meer ruimte laat voor wantoestanden zoals zwartwerk, slechte huisvesting, lage lonen en onmenselijke arbeidsomstandigheden. Het Europees Parlement wil hier vanuit Europa actie tegen ondernemen, maar de Raad van de Europese Unie staat hiervoor ook op de rem.

Minister, hoeveel inbreuken werden er bij landbouwbedrijven in Vlaanderen vastgesteld op het arbeidsrecht? U mag me die cijfers ook schriftelijk bezorgen als ze te gedetailleerd zouden zijn.

Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering met betrekking tot het toevoegen van sociale voorwaarden aan de directe steun uit het GLB? Wanneer een landbouwbedrijf het arbeidsrecht niet respecteert, moet het dan volgens u zijn directe steun verliezen? Of op welke andere manier kan worden ingegrepen?

Heeft de Vlaamse Regering of de Federale Regering tijdens de onderhandelingen opmerkingen gemaakt over dat sociale luik? Zo ja, welke?

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, zoals jullie wellicht weten, is er eind juni, net voor de landbouwraad in Luxemburg, een akkoord gevonden tussen de onderhandelaars. Tijdens de daaropvolgende raadsvergadering hebben de verschillende ministers ook een bekrachtiging gegeven aan de politieke hoofdlijnen van het akkoord. Op dit moment zijn de diensten van de diverse instellingen ook de definitieve gedetailleerde teksten aan het afwerken.

Wat de sociale conditionaliteit betreft, collega Vandenhove: het naleven van de regels in verband met de arbeidsomstandigheden vind ik vanzelfsprekend zeer belangrijk, net zoals uzelf. Dat is zo in elke sector, ook in de landbouwsector. Daarom heeft België, mede op mijn aansturen, dat standpunt ook in de Raad consequent ingenomen.

Tijdens de besprekingen over het GLB heeft mijn administratie de federale overheid continu op de hoogte gehouden van de evolutie van de gesprekken. Er zijn contacten geweest met de bevoegde instanties, maar dat heeft niet geleid tot concrete opmerkingen van die kant.

Finaal is er op Europees niveau beslist dat de inbreuken die vastgesteld worden door de arbeidsinspectie, moeten doorstromen naar het betaalorgaan van het GLB. Het betaalorgaan, dat gesitueerd is binnen het Departement Landbouw en Visserij, brengt die dan in rekening bij het berekenen van de kortingen op de directe steun. We moeten hier toewerken naar een systeem dat toepasbaar en controleerbaar is. Daarom is ook de flexibiliteit tot 2025 belangrijk. Dat is een bezorgdheid die veel lidstaten delen. Uit het debat op Europees niveau is er uiteindelijk een compromisvoorstel naar voren gekomen.

Voor uw vraag over de vastgestelde inbreuken kan ik verwijzen naar schriftelijke vraag 711 van collega Bothuyne van 27 april 2021. De controles op landbouwbedrijven die door de Vlaamse inspectie gebeuren, zijn altijd gerichte controles op basis van een risicoanalyse of een klacht. Die cijfers zijn dus eigenlijk al bekend.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik denk dat we bij de verdere besprekingen en de uitvoering van het GLB zeker en vast aandacht moeten blijven hebben voor dat sociale luik. Ik ben heel blij dat u mijn bekommernis ter zake deelt. Het zal een kwestie worden van de zaken op te volgen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De arbeidsomstandigheden zijn uiteraard een heel belangrijk thema. Het is terecht dat de collega dat hier in de commissie nog even aanhaalt. Maar ik denk wel dat we dat breder moeten zien dan alleen het GLB. Vaak wordt door slechte leerlingen van de klas in Europa dat 'level playing field' opgeworpen om toch maar de lat zo laag mogelijk te leggen, zodat alle lidstaten er dan vlotjes over raken. Ik denk dat dat niet de rol is die Vlaanderen moet spelen. En dat doen we ook niet. We zijn echt een voortrekker op dat vlak. Het klopt dat we daar voorop moeten lopen en dat die lat het best voor iedereen collectief zo hoog mogelijk gelegd wordt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over extra beschermingsmaatregelen tegen slechte weersomstandigheden in de kersenteelt – 3941 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, we hebben dit jaar te maken gehad met een relatief koude en regenachtige lente, die als klap op de vuurpijl ook nog zeer laattijdige vorst bracht, maar met een beetje geluk en dankzij de vakkennis van onze fruittelers is een ramp in de fruitteelt voorkomen. Helaas hebben de weersomstandigheden wel een negatieve impact gehad op de kersenteelt. Zeker bij de vroege rassen als Samba en Sweetheart heeft de vorst schade aangericht, al moet de grootste oorzaak van de kleinere oogst voornamelijk bij de slechte weersomstandigheden gezocht worden. Die hadden bijvoorbeeld ook gevolgen voor de bijen, die minder uitvlogen, met minder vruchtzetting als gevolg. Kortom, de kersenooft in Vlaanderen is geen topper geworden, althans niet in de kwantiteit. Kwalitatief zijn onze kersen natuurlijk, zoals steeds, top.

Door de klimaatveranderingen moeten onze fruitboeren alsmaar beter voorbereid zijn op die weerkundige bokkensprongen en moeten onze kersentelers zich dus ook sterk wapenen tegen de weersomstandigheden die hun oogsten kunnen aantasten. Een van die oplossingen is het aanbrengen van overkappingen. Helaas is dat natuurlijk een investering met een aanzienlijk kostenplaatje. Maar het loont wel, omdat overkappingen zorgen voor een beter microklimaat, beschermen tegen hagel en zelfs helpen in de strijd tegen pseudomonas, een moeilijk te bestrijden bacterieziekte die vooral steenvruchten treft.

Minister, is er al zicht op de schade die het koude, regenachtige lenteweer heeft aangericht? Hoe zult u de kersentelers actief aanmoedigen om te kiezen voor het aanbrengen van overkappingen? Kan de investeringssteun voor het aanbrengen van overkappingen met het oog hierop nog verder worden versterkt? Welke rol ziet u weggelegd voor de producentenorganisaties om hun leden-kersentelers aan te moedigen en financieel bij te staan om te investeren in dergelijke overkappingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coenegrachts, u hebt een kersenvraag om de appetijt aan te wakkeren. Onze buurlanden en verschillende Europese fruitregio's hebben net zoals wij te maken gehad met late nachtvorst. Hierdoor zien de oogstvooruitzichten voor dit jaar er niet zo rooskleurig uit. Door de late nachtvorst en het koudere voorjaar kijken we ook aan tegen een zeer laat seizoen. Het is nu wat afwachten hoe het fruit de komende periode zal evolueren tot aan de oogst, maar algemeen wordt bij appels en peren een zwakke oogst verwacht.

Bij de kersen is de oogst al gestart en deze is twee weken later dan vorig jaar. Het rendement en de productie van de kersen zullen we pas de volgende weken te weten komen.

In het Proefcentrum Fruitteelt (pcfruit) wordt er reeds geruime tijd aandacht besteed aan de demonstratie van verschillende systemen van overkappingen boven de kersenaanplantingen. Kersentelers kunnen daar dus terecht om verschillende systemen te bekijken en advies te vragen voor hun eigen bedrijf.

Sinds het begin van de huidige PDPO-periode (Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling) werd er reeds 30 procent VLIF-steun (Vlaams Landbouw-investeringsfonds) voorzien voor het plaatsen van overkappingen als oogstprotectie. Het maximum subsidiabel investeringsbedrag bedroeg 1 miljoen euro per landbouwbedrijf voor de periode 2015-2020. We hebben dit bedrag tijdelijk verhoogd tot 1,35 miljoen euro per bedrijf voor de periode 2015-2022. Hierdoor kunnen boeren die aan hun investeringsplafond zaten eind 2020 alsnog gedurende twee jaar rekenen op extra VLIF-steun voor bijkomende investeringen. Daarnaast is de VLIF-steun voor jonge boeren voor het plaatsen van overkappingen verhoogd tot 40 procent steun voor aanvragen ingediend vanaf 1 januari 2021.

We bekijken daarnaast of de investeringssteun nog kan worden versterkt in het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), dat van toepassing wordt in 2023.

Via de gemeenschappelijke marktordening (GMO) kunnen producentenorganisaties 50 procent Europese steun krijgen op allerlei investeringen. Hier zijn ook investeringen bij leden mogelijk, voor onder andere hagelnetten en kersenoverkappingen.

Het openstellen van deze investeringen in het programma van de producentenorganisatie is een vrije keuze. Enkel wanneer de investering hagelnetten en kersenoverkappingen opgenomen is in het operationeel programma van de producentenorganisatie, kunnen kersentelers gebruikmaken van de subsidieregeling. Verschillende maar niet alle producentenorganisaties actief in de kersenteelt, hebben dit voorzien in hun operationeel programma. Er is altijd de mogelijkheid om het programma aan te passen als telers van een producentenorganisatie wensen te investeren in deze hagelnetten en overkappingen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u wel voor het uitgebreide en duidelijke antwoord. Ik heb pcfruit zelf ook bezocht en er zijn heel wat zeer interessante opstellingen. Misschien kan er ook, ofwel door het departement ofwel via pcfruit, veel duidelijker in kaart worden gebracht wat de kosten-batenanalyse is van een dergelijke investering. Landbouwers zijn natuurlijk ondernemers en die laten zich vooral overtuigen door het economisch rendement van hun investering. Zo kunnen we met die informatie nog veel proactiever richting kersentelers, in dit geval, stappen om hen te overtuigen om die investering te doen en aan te tonen dat dat wel degelijk economisch rendabel is.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel, collega, voor deze vraag. U zegt dat de weersomstandigheden uitzonderlijk waren. Ik weet echter niet of dat zo is. Ik weet niet of die late nachtvorst wel zo uitzonderlijk is. We kennen allemaal de ijsheiligen. De oude rassen, die men hier vroeger teelde, gingen gewoon later in bloei. Die waren aangepast aan dit klimaat. Onze nieuwe laagstamrassen bloeien allemaal vroeger en zijn veel gevoeliger aan vorst. We rekenen er dus op dat die nieuwe rassen, die waarschijnlijk gemaakt zijn om meer te produceren, met mooiere en misschien ook lekkerdere appels, niet af te rekenen hebben met de weersomstandigheden die nu eenmaal eigen zijn aan ons klimaat. Ik vind dat men hier de kar voor het paard spant.

Aan de andere kant hebt u wel gelijk, collega Coenegrachts: die klimaatsverandering brengt heel wat gevolgen met zich mee. We ervaren die dit jaar weer door het extreem natte weer van deze dagen. De vraag is of we onze middelen niet in de eerste plaats moeten aanwenden om de klimaatsverandering te temperen. Dat is onze opdracht in de eerste plaats, in plaats van onze middelen daar niet voor in te zetten en dan de gevolgen ervan aan te pakken.

Het zal een en-enverhaal zijn, daar ben ik me van bewust. Maar laten we in de eerste plaats toch alles doen om die klimaatverandering tegen te gaan. Dat is onze opdracht. Dat is een zeer moeilijke opdracht. Ik kom daar straks nog op terug bij een andere vraag. Ik pleit er toch voor om die twee zaken te bekijken.

De eerste prioriteit is om er alles aan te doen, ook in onze landbouw- en fruitsector, om de klimaatverandering te temperen en dan in tweede instantie natuurlijk, via adaptatie, toch te kijken naar mogelijkheden om de gevolgen die we niet meer zullen kunnen vermijden, aan te pakken. Dat is een uitdaging, daar ben ik het mee eens. Maar laten we toch de prioriteiten juist stellen.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Voorzitter, ik ben eerlijk gezegd jaloers op hoe goed het altijd vooruitgaat in de commissie Landbouw. Ik zou daarover eens met u in gesprek moeten gaan, want in Onderwijs wil me dat maar niet lukken.

Collega, in een slecht jaar kan 60 tot 70 procent van de kersenogst onverkoopbaar zijn. Dat is natuurlijk verschrikkelijk voor die telers. Sinds 2013 wordt er al gesproken over de modernisering van de kersenteelt, waarbij het woord overkapping heel vaak valt. Het Proefcentrum Fruitteelt heeft er sinds al die jaren ook al op gewezen: het kan een oplossing bieden bij slecht weer maar natuurlijk ook bij ziekte. Zo kenden we in 2014 nog een plaag van fruitvliegen. Die overkappingen hebben toen hun rol heel goed gespeeld. Er zijn natuurlijk ook wel nadelen aan verbonden. Het wordt er warmer en broeieriger. Dat weten we allemaal, als we onder zo'n overkapping staan. Het proefcentrum zou nog nagaan wat daarvan de gevolgen zijn voor de teelt. Zijn daar nog meer resultaten of conclusies over beschikbaar?

Verder denk ik dat sensibilisering – waar collega Coenegrachts ook al op wees – zeker ook nog een uitweg kan bieden. De fabrikanten bieden heel veel oplossingen aan, de ene al vernuftiger dan de andere. Misschien kan op dat vlak ook nog een taak worden opgenomen.

Bart Dochy (CD&V): Ik wil me aansluiten bij de opmerking van collega Steenwegen. Er is natuurlijk de discussie over klimaatmitigatie en klimaatadaptatie. Maar de individuele landbouwer kan daar bezwaarlijk verantwoordelijk voor gesteld worden of door zijn inspanningen meteen het klimaat wijzigen. Dus in die zin worden

die individuele landbouwers toch wel geconfronteerd met de situatie die zich vandaag voordoet.

Ik begrijp dat je kunt discussiëren over raskeuzes en dergelijke, maar ook daarvoor hebben we proefcentra die de landbouwers echt wel proberen te adviseren om de juiste keuze te maken en dit via proeven te onderbouwen. Het is dus natuurlijk ook relevant om enerzijds – enerzijds/anderzijds – de landbouwers te helpen in hun huidige situatie, de klimaatsituatie die we nu kennen. Anderzijds – en we zullen vanmiddag waarschijnlijk nog iets meer horen van de Europese Commissie – zullen we ook wel inspanningen moeten doen om die klimaatverandering een halt toe te roepen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Steenwegen, ik heb niet gezegd – maar ik denk dat uw opmerking voor collega Coenegrachts bedoeld was – dat het uitzonderlijk weer geweest zou zijn. Ik heb gezegd dat ik voorzie dat de oogst niet zo goed zal zijn dit jaar. Dat is wat ik zei. Ik heb bewust mijn woorden gewikt en gewogen in dezen. Ik zie u knikken, u bevestigt dat dus.

Maar anderzijds besef ik – enerzijds-anderzijds, collega, heel eigen aan mijn partij – de bezorgdheid van collega Coenegrachts. We hebben het eens bekeken: in Limburg zijn er 813 hectare kersen waarvan 6,26 hectare in Riemst, de gemeente van collega Coenegrachts. Men zou dus voor minder bezorgd zijn om zijn kersen. In heel Vlaanderen zijn er iets meer dan 1000 hectare kersen. Meer dan 80 procent bevindt zich dus in Limburg. Die kersen zijn dus heel belangrijk voor Limburg.

De vooruitzichten zijn niet zo goed. Ik volg u, voorzitter, en ook collega Steenwegen, dat we moeten inzetten op klimaatadaptieve maatregelen. Dat kan via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), via onderzoek en innovatie. Maar, collega Steenwegen, ik merk op dat de boeren al sterk investeren, onder andere met teelten die minder water nodig hebben. Tijdens mijn bezoek in Limburg heb ik gemerkt hoe creatief men is met technieken die precies genoeg druppels water geven aan de plantjes. Daar zit heel veel innovatie op. Dat neemt niet weg, collega Steenwegen, dat u absoluut gelijk hebt: de basisstrijd is de strijd tegen de klimaatverandering, de klimaatuitdaging. Zowel de bestrijding als de adaptatie is een brede opdracht in de samenleving. Zoals de voorzitter zei: je kunt dat de individuele boer niet ten kwade duiden. Maar we moeten wel uitzoeken hoe men, in de manier waarop het land wordt bewerkt en ermee wordt omgegaan, minimale milieu- of klimaatschade veroorzaakt en hoe men zich het best kan aanpassen aan de verandering.

Collega Grosemans, ik moet de resultaten van het onderzoek van het Proefcentrum Fruitteelt (pcfruit) navragen. Maar als ik u een suggestie mag doen: dat is een ideaal thema voor een schriftelijke vraag. Dan krijgt u een gepersonaliseerd antwoord, dat later publiek zal worden.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u, minister en alle collega's die zijn tussengekomen. Collega Steenwegen, ik ben het met u eens dat de klimaatverandering en de aanpak ervan ook voor de landbouwsector in zijn geheel een opdracht zijn. Maar als het gaat over de aanplant van rassen – u zei het net zelf – dan zijn de appels misschien wel wat lekkerder. Het is niet de producent die de smaak van de consument bepaalt. Daar moet ook rekening mee worden gehouden. Dat verklaart voor een stuk de investeringen die landbouwers doen.

Minister, dank u voor uw antwoord. Collega Steenwegen, we zullen samen strijden tegen de klimaatopwarming.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van Vlaamse duurzame wijnbouw – 3981 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Samen met de minister was ik op vrijdag 2 juli in de Westhoek. Dat is – laat mij even chauvinistisch zijn – het mooiste deel van Vlaanderen. In het Heuvelland is er heel veel wijnbouw.

Uit recente cijfers van de FOD Economie blijkt dat de Belgische wijnbouw al jaren in de lift zit. De totale Belgische wijnproductie in 2020 benadert die uit het topjaar 2018, en dat ondanks de niet al te beste weersomstandigheden met een late vorstperiode in mei 2020 en de heel warme zomer. We noteerden 1.853.034 liter Belgische wijn, waarvan 849.975 liter in Vlaanderen werd geproduceerd.

Opvallend is ook het feit dat het aantal wijnbouwers in 2020 sterk steeg. In Vlaanderen waren dat er in 2016 nog maar 90. 5 jaar later, in 2020, noteerden we al 134 Vlaamse wijnboeren.

De grootste stijging deed zich voor in Limburg, waar het aantal wijnboeren in 2 jaar tijd steeg van 25 naar 37, maar ook in West-Vlaanderen steeg hun aantal van 17 naar 29 wijnbouwers op 2 jaar tijd.

Ook het aantal verbouwde hectaren gaat de hoogte in. De Vlaamse wijnboeren verbouwden in 2020 326,82 ha. Twee jaar eerder was dat nog 234,63 ha, bijna 100 hectare minder dus.

Kortom: de Vlaamse wijnbouw is een jonge, maar heel snel groeiende sector.

Minister, u was zelf ook te gast op het eerste Vlaamse wijnsymposium dat weliswaar digitaal plaatsvond. U was daar naar eigen zeggen onder de indruk van de kwaliteitsvolle wijnen die onze Vlaamse wijnboeren op de markt brengen.

Op mondiaal vlak zien we dan weer dat de consumptie van biologische wijn sinds 2013 verdubbeld is. Wereldwijd verwacht men een grote groei van de biologische wijnconsumptie met gemiddeld 9 procent per jaar tussen 2017 en 2022. De belangrijkste productielanden in Europa zijn vandaag Spanje, Italië en Frankrijk. In België is de productie van biowijn beperkt, maar enkele telers hebben wel interesse om ermee te starten, aldus BioForum.

Minister, welke kansen ziet u voor onze Vlaamse wijnbouwers in spe om meer in te zetten op duurzame wijnproductie?

Het Kennis- en Onderzoekscentrum Wijnbouw ondersteunt de Vlaamse wijnbouwers in hun teelttechnische uitdagingen. Voorziet u de komende jaren extra middelen voor onderzoek en begeleiding van de steeds groter wordende groep wijnbouwers in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Vandromme. We hadden het glaasje wijn nog niet bij het gamma aan producten van deze voormiddag. We zijn er nu dus bij gekomen.

Wijn is een van onze gevoeligste landbouwproducten. Het laat ons eigenlijk ook zien hoe de klimaatverandering aanpassingen teweegbrengt in tradities en teeltpraktijken die soms al eeuwen oud zijn. Onze wijnsector heeft een heel mooi traject afgelegd. In maart van dit jaar heb ik het allereerste wijnsymposium georganiseerd. Daar waren meer dan driehonderd wijnbouwers, landbouw- en wijnonderzoekers, wijnkenners en beleidsmensen. Het ging vooral over thema's die draaien rond duurzaamheid zoals variëteitenkeuze en teelttechniek. Met de input uit dit symposium willen we volgend jaar een rondetafel wijn organiseren. Dus die duurzaamheid is echt een uitdaging. Maar nog meer dan dat is het ook een opportuniteit voor onze wijnboeren om zich klaar te stomen voor de toekomst.

Ik wil onze wijnbouwers ook aanmoedigen om in te tekenen op de stimuli die er vanuit het reguliere beleid zijn. Binnen de GLB-maatregelen (gemeenschappelijk landbouwbeleid) zijn heel wat initiatieven terug te vinden waarin bepaalde duurzame principes vervat zijn: agromilieu- en klimaatmaatregelen, demoprojecten en LA-trajecten (landbouw). Binnen de huidige VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) zijn er ook al heel wat kansen voor de professionele wijnbouwers die agro-ecologische principes willen toepassen. Zo worden investeringen die typisch gelinkt zijn met een dergelijke manier van boeren al gesubsidieerd in het hoogst mogelijke subsidiepercentage.

We bekijken ook de mogelijkheden binnen het strategisch plan biologische landbouw waarbij we eigenlijk die omschakeling zeer sterk ondersteunen. Hierbij worden er maatregelen voorzien die de omschakeling naar bio op allerhande manieren ondersteunen via biobedrijfsadvies en de bioclusters. Daarbij voorzien we ook ondersteuning voor de werking van het Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting Biologische Teelt (CCBT) en BioForum om kennisdeling rond bio te optimaliseren.

Dan kom ik aan uw vraag rond het kenniscentrum. Momenteel is er nog geen structurele financiering voorzien voor onderzoek en begeleiding van wijnbouwers. Projectmatige financiering is wel voorzien. Zo ondersteunen we nu projecten die inzetten op samenwerking tussen de Europese regio's op het gebied van duurzame wijnbouw. Ook resistentie tegen schimmels en ziekteresistente rassen maken vaak deel uit van die onderzoeksprojecten.

Collega Vandromme, ik zie de toekomst van de wijnbouw dus rooskleurig tegemoet. Ik heb zo'n licht vermoeden dat de inspiratie voor uw vraag geput is uit ons gezamenlijk bezoek aan het domein Entre-Deux-Monts in Heuvelland, waar ik inderdaad ook tot mijn heel positieve verrassing kennisgemaakt heb met een aantal jonge en minder jonge mensen, ook landbouwers, die de omschakeling gemaakt hebben van een vorige teelt naar de wijnbouw. Ze hebben mij ook overtuigd van alle voordelen, maar tegelijk ook van de moeilijke sprong die je moet maken om zo om te schakelen. We houden dus de vinger aan de pols. Ik ben zeker ook van plan om zeer fors verder mee te investeren in het thema rond de duurzame wijnproductie in Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik heb mijn inspiratie gehaald uit de dag van Vintage Heuvelland die op 2 juli 2021 is ingericht. Ik vond het een zeer interessante ontmoeting. Ik heb met de wijnbouwers gesproken en ik heb hun verhaal gehoord. Ik heb geleerd dat het een zeer arbeidsintensieve teelt is. Ze moeten veel uren presteren om een paar liters wijn te produceren. Wat ik ook heb geleerd, is de verhouding tussen biologische wijnen en hoe ze proberen duurzaamheid na te streven. Het mooie is dat in Heuvelland een duurzaamheidscharter is ondertekend. Het is heel mooi te zien hoe inventief die mensen zijn. Ze gaan zelf aan de slag en ze ontwikkelen materiaal om te schoffelen

en het onkruid op een duurzame manier te verwijderen, zodat ze geen producten moeten gebruiken.

U hebt een aantal zaken vermeld waarop we maximaal kunnen inzetten. Ik hoop dat u de bestaande samenwerkingen, zoals Vintage Heuvelland, zult gebruiken om bekend te maken hoe wijnbouwers op bepaalde ondersteuningsmiddelen kunnen intekenen. Het is mijn aanvoelen dat op dat vlak nog wat kennis kan worden doorgegeven.

De vzw Belgische Wijnbouwers werkt een traject uit. De Vlaamse overheid heeft hiervoor in 2021 60.000 euro voorzien. De vzw wil nagaan of het mogelijk is een productenorganisatie op te richten en productdossiers op te stellen om de bestaande Vlaamse appellaties te actualiseren. Er wordt ook gezocht naar een klinkende naam om de Vlaamse wijnbouw een appellatie te geven. Wat is in dit verband de stand van zaken?

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Voorzitter, de sector groeit heel snel, maar ik ben ervan overtuigd dat er zeker nog een groeimarge voor de wijnbouw in Vlaanderen is. De professionalisering van de sector is een goede zaak. Naar aanleiding van het symposium heb ik een aantal getuigenissen gehoord van wijnboeren die stelden dat de Vlamingen volledig onterecht nog niet volledig zijn overtuigd van de kwaliteit van onze wijn. Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) zet in op de promotie van wijn uit eigen streek, maar als ik naar het activiteitenverslag voor 2020 kijk, zie ik slechts een kleine vermelding van de promotie van wijn uit eigen streek. Ze staan bij de acties over de korte keten vermeld. Op de website van VLAM zien we onmiddellijk meldingen over bier, eieren en dergelijke, maar naar de activiteiten in verband met de promotie van wijn van eigen bodem is het even zoeken. Kunt u VLAM naar aanleiding van de goede cijfers in de wijnbouw vragen nog meer activiteiten te plannen om de Vlaamse wijn te promoten?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, Riemst telt niet enkel enkele hectaren met kersen, maar we hebben in Elderen ook het enige wijnkasteel van het land. Ik ben vandaag ook jarig en ik trakteer op een glas wijn uit Riemst.

Mevrouw Grosemans, ik wil me bij uw opmerkingen aansluiten. VLAM is een organisatie die door de sector zelf wordt aangedreven en die op bijdragen uit de sector zelf rekt. Om de wijnsector, die nu nog veelal bestaat uit kleinere initiatieven en ondernemingen waarvoor het misschien niet zo gemakkelijk is een bijdrage te leveren, te laten groeien, zou VLAM misschien tijdelijk zelf een inspanning kunnen leveren. Dat is natuurlijk het verhaal over de kip en het ei, maar zo zou VLAM later misschien op bijdragen vanuit de wijnsector zelf kunnen rekenen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er is grote interesse voor de wijnvraag en voor de antwoorden uiteraard.

Collega's, jullie hoeven niet jaloers te zijn op de Westhoektrots, er zijn naast de oorsprongsbenamingen voor de Heuvellandse wijn ook zogenaamde beschermde oorsprongsbenamingen (BOB's) voor het Hageland, Haspengouw, de Maasvallei en de Vlaamse mousserende wijn. We hebben er dus heel wat, maar ik vind de wijn uit het Heuvelland echt wel heel lekker.

Collega Coenegrachts, ik wil u feliciteren. Ik hoop dat ik actuele vragen heb deze namiddag zodat ik misschien ook eens van uw wijn kan proeven. Ik heb vandaag

ook mijn tweede prik en ik weet niet of alcohol na die tweede prik wenselijk is. Maar we kunnen hem misschien eens testen deze namiddag.

We voelen in elk geval dat er een zeker enthousiasme is in Vlaanderen over die wijnproductie. Ik vind dat heel positief, dat is ook de reden waarom we daarop inzetten. Collega Vandromme, tijdens de rondetafel die in het najaar zal worden georganiseerd, volgen we dat ook verder op.

Er zijn ook gesprekken bezig met het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing om het project 'Voedsel verbindt boer en burger' veel meer in de picture te zetten en dus ook promotie te maken voor de Vlaamse wijn onder het label 'Lekker van bij ons'. De wijnsector heeft trouwens voor het eerst succesvol deelgenomen aan de innovatie-incubator van VLAM.

Wat de cijfers betreft, heb ik me laten vertellen dat er in Riemst bijna 4 keer zoveel wijnstokken staan als boomgaarden met kersen. Dat is bijna 25 hectare.

Ik wil nog een persoonlijke noot meegeven. Ik vind dat er nood is aan een goede naam om de sector rond te organiseren, een naam die als geografische aanduiding kan worden opgenomen. Wij hebben vandaag Vlaamse landwijn maar ik vind dat eigenlijk niet goed. Ik ben grote fan van cuvée flamand, maar anderen zijn grote voorstander van crémant flamand. Crémant mag wellicht niet gebruikt worden, van cuvée weet ik het niet. Maar het heeft zoiets wervends. Zeker wanneer je dat in het Frans zegt voor een Vlaamse wijn, vind ik dat zeer grappig. Iedereen die een idee heeft, kan dat laten weten. Ik denk dat dat nodig is om de sector een beetje te verenigen.

In elk geval zien we dat doorheen de jaren via innovatie de kwaliteit ook beter wordt.

Wat de opmerking van collega Grosemans over het verslag betreft, zal ik proberen om dat in het rapport zichtbaarder te maken. Maar de inspanningen om voluit de kaart van de wijnbouw te trekken, zijn wel heel groot.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank de collega's die zich hebben aangesloten en de minister voor haar antwoord.

Normaal volg ik de commissie Onderwijs. Hier passeert veel lekkers, collega Grosemans, ik ben dat niet gewoon.

Collega Coenegrachts, proficiat met uw verjaardag. Wij zeggen: klinken op leven zoals God naast Frankrijk maar bij u is dat wellicht nog iets te ver.

Collega's, ik denk dat we de krachten moeten bundelen en niet alleen voor de verjaardag van collega Coenegrachts lekkere Vlaamse wijn kunnen serveren in ons Vlaams Parlement. Ik hoop dat er binnenkort opnieuw meer recepties mogelijk zijn, want ik stel voor dat we dat ook voor andere gelegenheden doen. Ik hoop dan ook dat jullie mijn oproep steunen om op festiviteiten Vlaamse wijn te serveren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voedseltop van de Verenigde Naties – 4000 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega Coenegrachts, ook van een mij een dikke proficiat met uw verjaardag. U zit nog op een leeftijd dat u het waarschijnlijk heel prettig vindt om te verjaren. Hoe ouder je wordt, hoe minder prettig dat wordt.

Maar ik moet het feestje over lekker eten spijtig genoeg even onderbreken. Mijn vraag gaat over iets totaal anders, meer bepaald over een voedseltop van de Verenigde Naties die dit najaar gepland is.

De huidige wereldwijde voedselsystemen worden immers geconfronteerd met een aantal belangrijke problemen. Collega's, wij hebben het allemaal heel goed, en dat is te danken aan onze landbouw, maar wereldwijd is er nog altijd heel veel honger. Er is een explosieve toename van malnutritie, obesitas en voedseltekorten. Dat is dan de keerzijde van onze manier van eten. Verder zijn er de precaire levensomstandigheden van mensen die in de agrovoedingssector werken, de onhoudbare impact op het milieu waaronder biodiversiteitsverlies en klimaatopwarming, en een steeds grotere machtsconcentratie van enkele monopolistische bedrijven in de voedselketens.

Sociale bewegingen en wetenschappers promoten al heel lang het concept van het voedselsysteem om te wijzen op de multifunctionele rol van landbouw en voedsel en de maatschappelijke en milieugevolgen daarvan. "We moeten dringend het moment aangrijpen om de voedselsystemen fundamenteel te hervormen en zo hun veerkracht te verbeteren, om de Doelstellingen voor Duurzame Ontwikkeling (SDG's) volledig te verwezenlijken en om het evenwicht te herstellen in de prioriteiten van de voedselsystemen, zodat alle mensen, op elk moment, voedselzekerheid kennen", zo stelde het deskundigenpanel op hoog niveau van het Comité voor Wereldvoedselzekerheid (CFS).

Die oproepen voor een hervorming van de voedselsystemen vonden in oktober 2019 weerklank op het hoogste niveau: de algemeen secretaris van de Verenigde Naties, António Guterres, lanceerde een oproep om in 2021 een VN-top over voedselsystemen te organiseren, de United Nations Food Systems Summit (UNFSS). Ook voor mij was het een beetje een ontdekking, collega's. We weten allemaal dat er een belangrijke klimaatop van de Verenigde Naties aankomt, en ook een biodiversiteitstop, maar er is dus ook een top over voedselsystemen, die daar ook aan gelinkt is. Die top is bedoeld om de staten, de VN-entiteiten, het maatschappelijke middenveld en bedrijven bijeen te brengen om ideeën uit te werken over hoe mondiale voedselsystemen kunnen worden hervormd.

Het groeiende bewustzijn omtrent de verbanden tussen klimaatverandering en agro-industriële voedselsystemen, alsook de COVID-19-pandemie, die de bestaande kwetsbaarheden in de wereldwijde waardenketens aan het licht heeft gebracht, hebben de nood aan een diepgaande verandering nog versterkt. De top zal een gemeenschappelijke visie over de voedselsystemen helpen te ontwikkelen en richting geven aan de overheidsmiddelen die daar de komende jaren aan worden besteed.

Het deskundigenpanel op hoog niveau van het Comité voor Wereldvoedselzekerheid stelt in zijn meest recente rapport dat er zulke belangrijke veranderingen nodig zijn dat er een radicale transformatie van de voedselsystemen moet komen. Volgens de Coalitie tegen de Honger en veel sociale bewegingen over de hele wereld vormen de agro-ecologie en haar principes de onontbeerlijke grondslag voor het opbouwen van duurzame voedselsystemen. Zij moeten daarom centraal staan in de debatten tijdens die conferentie.

De Coalitie tegen de Honger heeft een aantal bezorgdheden inzake de nakende VN-top, die trouwens worden gedeeld door de Civil Society Mechanism (CSM) en

de speciale rapporteur van de Verenigde Naties voor het recht op voedsel. We kunnen die bezorgdheden als volgt samenvatten. Eén: de top versterkt de greep van de agro-industrie, wier belangen door sommige staten worden verdedigd. Twee: de top bevestigt het bestuurlijke model, het 'multistakeholderisme', dat de staten hun verantwoordelijkheid ontnemt om te handelen in het algemeen belang en de mensenrechten te verwezenlijken. En drie: de meest kwetsbare groepen, die rechtstreeks belang hebben bij en getroffen worden door de gevolgen van ons wereldwijde voedselsysteem, spelen slechts een marginale rol bij het opstellen van de regels om onze voedselsystemen te hervormen.

Voor de Coalitie tegen de Honger is het van essentieel belang dat zowel buiten als binnen de top de volgende uitgangspunten worden gevolgd. Ten eerste: stel het recht op voedsel centraal in alle discussies en kies een model dat een openbaar bestuur van voedselsystemen mogelijk maakt, verenigbaar met de mensenrechtenbenadering. Ten tweede: erken agro-ecologie en haar principes als het paradigma voor de hervorming van de voedselsystemen. Zij moeten centraal staan in de debatten en de oplossingen om de voedselsystemen te hervormen. En ten derde: het CFS is de legitieme internationale en intergouvernementele instelling voor een inclusief beleid inzake de voedselsystemen en moet een centrale rol krijgen bij de bespreking van de resultaten van de top en de uitvoering ervan.

Minister, tot voor kort was België weinig actief in dit internationale gebeuren en eigenlijk niet betrokken in de voorbereidende 'action tracks', tot u recent besliste om het traject dat u uitzette rond de Vlaamse voedselstrategie, die moet leiden tot een Vlaamse voedseltop in 2022, in dat traject van de UNFSS te schuiven. U werd dan ook aangeduid als 'national convenor' van een dialoog.

Mijn vragen zijn dan ook de volgende, minister. Bent u op de hoogte van de eisen van de Coalitie tegen de Honger? Bent u bereid om hun bezorgdheden in te brengen tijdens de voorbereidende top van juli, binnen de werkstromen die België volgt, tijdens de top, maar ook erna? Wat is dus uw houding en die van de Vlaamse Regering inzake deze eisen?

Bent u bereid om deze drie bezorgdheden ook uit te dragen in alle relevante internationale fora, zoals binnen het CFS en de drie agentschappen van de Verenigde Naties in Rome, maar ook in de fora over onderwerpen die intrinsiek verbonden zijn met de voedselsystemen, zoals de COP26 over het klimaat en de COP15 over de biodiversiteit, die gelinkt zijn?

Zult u de aanbevelingen van de Coalitie tegen de Honger meenemen in uw eigen traject rond de voedseltop, en op welke manier? U koos ook daar voor een multistakeholderbenadering voor de voedselcoalitie. Hoe wilt u de valkuilen vermijden en een inclusief en transparant traject garanderen?

Dit is een zeer lange vraag, maar ik denk dat het toch wel belangrijk is dat we hier even aandacht aan besteden.

De voorzitter: Inderdaad, collega Steenwegen. Bedankt voor de lange vraag en het aangereikte onderwerp.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Steenwegen, ik wil eerst en vooral benadrukken dat de voedselcoalitie, de stuurgroep van de Vlaamse voedselstrategie, de voorbereidingen van de VN-voedseltop mee opvolgt. Ik heb de voedselcoalitie expliciet gevraagd om dit proces met een kritische blik te volgen. Ik hoop dat dat u al enigszins geruststelt.

Wat dan uw eerste vraag betreft: niet alleen heb ik de vragen van de Coalitie tegen Honger gekregen, mijn diensten hebben begin juli in dit kader ook een gesprek gehad met hen. Het gaat dus niet alleen over kennismaken van, maar ook over een actief gesprek.

We willen de Vlaamse voedselstrategie kaderen binnen de huidige internationale ambities rond voedselsystemen en we willen ook tonen dat we ons steentje bijdragen aan de globale uitdagingen. Daarnaast wil ik leren van goede voorbeelden uit het buitenland en internationale samenwerking verkennen.

In de Vlaamse voedselstrategie staat onder andere 'Duurzame en gezonde voeding, voor iedereen'. Iedereen heeft recht op voldoende voedsel, niet alleen bij ons maar wereldwijd. We streven ook naar gezonde voeding, want gezonde voeding ligt aan de basis van een gezond, actief en gelukkig leven. En we moeten het ook duurzaam aanpakken, zodat we de toekomstige generaties hun recht op voldoende voedsel en gezonde voeding niet ontzeggen.

Binnen de voedselsystemen hebben de agro-ecologische principes en praktijken een belangrijke plaats. In Vlaanderen zetten we in op living labs rond agro-ecologie, gebaseerd op cocreatie en kennisdeling. Deze worden gezien als een middel om de agro-ecologietransitie te versnellen en op te schalen. Vlaanderen heeft ook een living lab rond biologische landbouw. Dat wordt beheerd door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en daarbij zijn vele partners betrokken.

Vanuit het Europese beleid wordt ingezet op de farm-to-forkstrategie en het Europese onderzoeksbeleid.

Zoals ik in het begin al zei, hebben we in Vlaanderen, om te komen tot de voedselstrategie, een voedselcoalitie opgericht, met het oog op een integrale en inclusieve systeembenadering. Binnen die coalitie leggen we alle relevante thema's op tafel. De coalitie zit in de spreekwoordelijke cockpit van het vliegtuig en kan alles mee opvolgen. Ze geeft inhoudelijke input voor de voedselstrategie en we werken samen het traject uit om tot die strategie te komen. Haar rol is om vanuit haar perspectief met een kritische blik naar ons project en proces te kijken. We geloven dat deze manier van samenwerken cruciaal is voor de slaagkansen, gedragenheid en langetermijnimpact van de strategie.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord.

Nu u de eigen voedselstrategie gekoppeld hebt aan die internationale conferentie, denk ik dat het belangrijk is om de juiste accenten te leggen en de juiste boodschap te geven. We zijn inderdaad bij de gelukkigen die geen zorgen hebben op het vlak van voedsel – relatief gezien dan toch, want ook bij ons zijn er mensen die zorgen hebben over voldoende eten en ook bij ons is er armoede, die spijtig genoeg toeneemt. Maar zeker op wereldniveau is er echt een probleem op dat vlak en ik denk dat het wel belangrijk is dat we daar ook van onze kant aandacht voor hebben. Als we denken aan onze voedselsystemen, moeten we de verschillende aspecten meenemen en moeten we alles ruim bekijken op internationaal vlak.

Minister, u spreekt over die voedselcoalitie. Op internationaal niveau ondervindt men moeilijkheden met dat multistakeholderoverleg. Dat is een beetje vreemd, want we zijn allemaal voorstander van overleg. Wat men daar vooral moeilijk aan vindt, is dat er een enorme machtsconcentratie is wereldwijd inzake voedsel. Er zijn een vijf- à zestal bedrijven die samen 70 à 80 procent van die voedselmarkt beheren en beheersen, waardoor je, door die bedrijven of onderdelen van de hol-

dings mee te nemen in zo'n overlegstructuur, een onevenwicht creëert. Het is vanzelfsprekend dat kleinere partners, ngo's, lokale gemeenschappen enzovoort moeite hebben om op te komen tegen die enorme concerns, die heel veel middelen hebben om dergelijke debatten te overheersen.

Twee, er wordt gesproken over die agro-ecologie, en terecht, want ik weet ook dat daar aandacht voor is. Maar agro-ecologie gaat ruimer. Het gaat niet over een milieubenadering, maar over iets veel breders. Naar ik vernomen heb, spreekt men in aanloop naar de top over regeneratieve landbouw als concept, en wordt agro-ecologische landbouw daarbij als een van de systemen beschouwd. Die agro-ecologie vraagt echter ook heel veel aandacht voor het sociale aspect van onze landbouwers en van iedereen die werkzaam is in de voedingsindustrie. Dat is een belangrijk aspect waar we zeker voldoende aandacht aan moeten schenken. Dus als u daar nog eventjes iets over wilt zeggen, graag.

Maar ik ben tevreden met uw antwoord dat er zeker aandacht voor is en dat er overlegd wordt met de betrokken mensen hier bij ons.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik wilde even kort aansluiten bij deze interessante vraag van collega Steenwegen.

Persoonlijk vind ik een van de paradoxen van de uitdagingen waar we voor staan in ons Vlaams landbouwbeleid, dat we er enerzijds heel hard op focussen dat de boer een rendabel inkomen moet kunnen halen uit zijn hoofdactiviteit, zijnde voedsel produceren, en dat we er in Europa ook heel veel geld tegenaan smijten om de Europese bevolking in goedkope voeding te voorzien, en dat we anderzijds zien dat voeding in Vlaanderen relatief duur is en het voor een groeiende groep Vlamingen op het einde van de maand moeilijk is om nog voedsel te kopen. Die paradox van boeren die weinig overhouden aan de productie en het enigszins mislukken van de strategie om iedereen van voldoende goedkope voeding te voorzien, stelt ons toch voor een uitdaging. Tijdens die voedseltop zal dat toch aan bod moeten komen: hoe kunnen we er op een meer duurzame manier mee aan de slag gaan, zodat de boer er zijn brood mee kan verdienen en zodat we betaalbaar voedsel kunnen blijven garanderen. Ik vraag daar dus graag aandacht voor in het traject dat de komende maanden gelopen wordt.

De voorzitter: Dank u wel, collega Coel, voor deze enerzijds-anderzijdsbenadering.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de aandacht voor deze vraag.

Collega Steenwegen, die zorg rond voldoende eten is ook voor ons een zorg – ik heb dat al gezegd. Een van de pijlers van de Vlaamse voedselstrategie is net toegang tot gezonde en betaalbare voeding voor iedereen. Dat is echt belangrijk. De voedselzekerheid is, zoals u aanhaalt, nooit verworven. Dat blijft een aandachtspunt in het voedselbeleid, lokaal en internationaal. Het is ook mijn bezorgdheid dat vooral landbouwers en landbouwgemeenschappen een plaats krijgen rond de tafel, maar we moeten vooruit met iedereen. Wat u zegt over die grote bedrijven, dat kan ik volgen. Vandaar ook onze zorg om iedereen rond de tafel te krijgen.

Wat de agro-ecologie betreft: ook binnen het Vlaamse landbouwbeleid krijgen agro-ecologische praktijken een plaats. Dat is al zo en ik wil daar absoluut verder op inzetten in de toekomst.

Het multistakeholderoverleg moet evenwichtig samengesteld zijn, met inbreng van de diverse stakeholders. De voedselcoalitie hebben we bewust zeer divers samengesteld. Alle schakels van de keten zitten erin vertegenwoordigd, maar ook bijvoorbeeld Voedsel Anders, Rikolto en de Sociale InnovatieFabriek. Ik vind het wel goed dat dat zo'n divers gezelschap is.

Collega Coel, wij zetten heel sterk in op diversiteit in het verdienmodel. Dat moet leiden tot een juiste verloning van de boer en een blijvende aandacht voor betaalbare kwaliteitsvoeding. Een van de problemen is dat niet alle verdienmodellen ook effectief tot bij de boer raken en daarom investeren wij heel fors in goede communicatie.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, bedankt voor uw aanvullingen en, collega Coel, voor uw tussenkomst.

Ik denk dat het een heel belangrijke conferentie kan zijn. Ze legt ook de vinger op de wonde. Ondanks alle inspanningen en vooruitgang stelt er zich op het vlak van voedselzekerheid wereldwijd nog altijd een probleem. Men stelt vast, zoals collega Coel ook zegt, dat er inderdaad paradoxen zitten in hoe alles nu georganiseerd is. Dat is een enorme uitdaging. Maar het is dus zeker een thema dat we later ook nog gaan opnemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het rapport van de Europese Rekenkamer over het Europese landbouwbeleid – 4044 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, de landbouwuitgaven van de EU hebben de landbouw spijtig genoeg niet klimaatvriendelijker gemaakt. We spreken hier altijd op Europees niveau. Het is geen kop van ons, maar wel van de Europese Rekenkamer. In een speciaal verslag heeft de Rekenkamer de Europese landbouwfinanciering van de periode 2014-2020 vanuit klimaatperspectief onder de loep genomen. De conclusie was eigenlijk te verwachten en niet nieuw, maar komt daarom niet minder hard aan. Hoewel meer dan een kwart van alle landbouwuitgaven van de EU in de periode 2014-2020 – meer dan 100 miljard euro – was bestemd voor klimaatverandering, zijn de broeikasgasemissies van de landbouw op Europees niveau niet gedaald sinds 2010.

De emissies van de veehouderij, die goed zijn voor ongeveer de helft van de emissies van de landbouw, zijn niet meer gedaald. Deze emissies houden rechtstreeks verband met de omvang van de veestapel. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) geeft geen stimulansen om deze veestapel te verkleinen. Naast het aanpakken van het aanbod is de vraagzijde even belangrijk, maar ook daar bleef het GLB in gebreke. Er wordt nog steeds EU-geld gebruikt om vlees en zuivel te promoten. Elke Belg consumeert ongeveer 75,2 kilogram vlees per jaar, wat boven het EU-gemiddelde ligt van 66,4 kilogram. Dit alles zorgt er veeleer voor dat de broeikasgasemissies uit de veehouderij worden gehandhaafd in plaats van dat ze worden verminderd.

De emissies van kunstmest en dierlijke mest, die bijna een derde van de landbouwemissies vormen, namen toe tussen 2010 en 2018. De auteurs van het rapport stellen hierover dat het GLB wel praktijken steunt om het gebruik van meststoffen te beperken, maar dat de impact van deze praktijken op de effectieve emissie-uitstoot te onduidelijk is. Maatregelen die daarentegen wel aantoonbaar doeltreffender zijn, zoals precisielandbouw, krijgen dan weer zeer weinig ondersteuning.

De auteurs stelden ook vast dat klimaatvriendelijke praktijken, zoals het betalen van landbouwers die ontwaterde veengebieden bewerken, wel steun vanuit het GLB konden krijgen. Dergelijke veengebieden maken slechts 2 procent van het areaal uit, maar stoten 20% van de uit de landbouw afkomstige broeikasgassen uit doordat er bij het verlagen van de waterstand extra CO₂ vrijkomt. En dat terwijl we eigenlijk zouden moeten inzetten op het nat houden van deze gebieden.

De conclusie van het rapport is dan ook dat de vergroeningsregeling uit het GLB, dat bedoeld was om de milieuprestaties van het GLB te verbeteren, de landbouwers niet gestimuleerd heeft om doeltreffende klimaatvriendelijke maatregelen toe te passen en dat ze slechts een geringe impact op het klimaat heeft gehad. Met het nieuwe GLB, waarover het laatste woord nog niet is gezegd, maar ondertussen toch ten minste wel op Europees niveau, dreigt toch hetzelfde te gebeuren, waar schuwen de auteurs van het rapport.

Het rapport stelt vast dat de GLB-steun tijdens de periode 2014-2020 voor maatregelen voor koolstofvastlegging, zoals bebossing, boslandbouw en de omzetting van akkerland in grasland, niet gestegen is ten opzichte van de periode 2007-2013. Minister, bent u van plan, nu Vlaanderen meer vrijheid krijgt, deze steun wel te verhogen?

De EU-wetgeving voorziet momenteel niet in de toepassing van het beginsel dat de vervuiler betaalt op broeikasgasemissies van de landbouw. Hierdoor zouden dierlijke producten duurder worden. Hoe staat u tegenover een dergelijke toepassing in de landbouwsector?

De Rekenkamer merkte op dat de randvoorwaarden en maatregelen voor plattelandsontwikkeling weinig verschilden van die in de voorgaande periode, ondanks de verhoogde klimaatambitie van de EU. Met het nieuwe GLB dreigen we in hetzelfde bedje ziek te blijven. Hoe bent u van plan om de Vlaamse invulling van het GLB in lijn te brengen met de Green Deal en een klimaatneutraal Europa tegen 2050?

Volgt u de aanbeveling van het rapport dat het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid meer gericht moet zijn op het verminderen van de landbouwemissies en er meer verantwoording moet worden afgelegd en meer transparantie moet zijn over de bijdrage ervan aan de matiging van de klimaatverandering? Zo ja, welke concrete stappen zal Vlaanderen in zijn strategisch plan opnemen om dit te bewerkstelligen?

Hoe staat u tegenover de promotie van vlees en zuivel met overheidsgeld, Vlaams of Europees, terwijl we weten dat het terugdringen van dierlijke consumptie een belangrijk element is voor een effectief klimaatbeleid en trouwens ook voor onze gezondheid? Uw eiwittransitie gaat in die richting, maar toch blijft in Vlaanderen de promotie van dierlijke producten iets wat de overheid steunt.

België behoort tot de landen waar de CO₂-uitstoot per hectare landbouwgrond het hoogst is. Bent u zich hiervan bewust en bent u bereid om concrete klimaatdoelen voor de landbouwsector naar voren te schuiven in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dit is opnieuw een heel omvangrijke vraag. Het is precies de dag van de omvangrijke vragen. Maar het is natuurlijk wel een interessante vraag.

Het aantal maatregelen voor de verhoging van koolstofopslag willen we zo sterk mogelijk uitbreiden. Daar willen we trouwens volgend jaar, dus voor de start van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid, al verder op inzetten. De deelname aan heel wat van deze maatregelen berust op vrijwilligheid. Landbouwers zullen hiervoor kiezen indien zij daarvoor de ruimte zien binnen hun bedrijfsvoering. Ik heb wel de steun – dat weet u, collega Steenwegen – substantieel verhoogd, wat hopelijk voor een extra stimulans kan zorgen.

Onze landbouwers kunnen de extra kosten moeilijk doorrekenen in hun producten. Daarom kiezen we ervoor om met stimulerend beleid landbouwers mee te nemen in een positief verhaal om klimaatverandering tegen te gaan én zich te wapenen tegen de klimaatverandering.

Ik neem uw derde en zesde vraag samen. Het Vlaamse strategisch plan zal een significant grotere bijdrage leveren aan de milieu- en klimaatdoelen. 40 procent van de GLB-middelen moet hieraan besteed worden. Naast de investeringssteun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) voor productieve en niet-productieve investeringen, waarvan de verhoogde milieu- en klimaatambitie verankerd werd in het regeerakkoord, wordt er in nauwe samenwerking met de stakeholders in het nieuwe GLB een heel scala aan coregelingen en nieuwe agromilieu- en klimaatmaatregelen uitgewerkt. Dit zijn ook maatregelen die, net als de VLIF-investeringssteun, inzetten op zowel klimaatadaptatie als klimaatmitigatie. Op de eerste plaats voor de grondgebonden maatregelen, maar ook voor de VLIF-investeringssteun, zal het de komende jaren een uitdaging zijn om de inspanningen die de land- en tuinbouwers leveren, te vertalen in concrete cijfers.

Ik kom tot uw vierde vraag. Er werden in Vlaanderen, inzake impactmeting, al concrete stappen gezet. Zo wordt voor de VLIF-investeringssteun al een impactmeting toegepast met de VLIF-duurzaamheidsdatabank. Op 10 februari 2021 werd daar in deze commissie tijdens de hoorzitting over de werking van het VLIF nog over gerapporteerd.

In het kader van het nieuwe GLB zijn er verplichte resultaatsindicatoren waarmee de bijdrage aan de matiging van de klimaatverandering in beeld gebracht zal worden. Daarnaast zullen vanuit het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) inspanningen voor evaluatieonderzoek geleverd worden en wordt onderzocht hoe hieraan met betrekking tot het GLB kan worden bijgedragen.

En dan is er uw vijfde vraag. Als promotiecampagnes kunnen helpen om de burger en consument te laten kiezen voor duurzaam en lokaal geproduceerde dierlijke producten, dan vind ik dat een goede zaak. De boodschap van de campagnes van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) focust zich niet zozeer op het vergroten van de consumptie van dierlijke producten, maar vooral op het geven van meer informatie over bijvoorbeeld gezonde porties of duurzaamheidsinspanningen die door de sector worden geleverd. In het huidige Europees promotiebeleid wordt trouwens al een sterke budgettaire nadruk gelegd op duurzaamheid, biologische producten en de consumptie van groenten en fruit. Voor het werkprogramma van 2021 was dat samen goed voor de helft van het hele budget.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord.

De bezorgdheid is natuurlijk – en dat is ook de vaststelling van de Rekenkamer – dat in het vorige GLB diezelfde ambities werden uitgesproken. Ook dat GLB had

een vergroeningsagenda, ook dat GLB ging al in op klimaat en milieu, met als doel de landbouw in de goede richting te sturen. Daar zijn ook heel veel middelen naartoe gegaan. En dat moet ergens toch wel een wake-upcall zijn. Er zijn heel veel middelen naartoe gegaan, maar spijtig genoeg hebben we moeten zien, ook bij ons, dat die vergroening verwaterd is in de vertaling die men eraan gegeven heeft. Een aantal gangbare landbouwproducten zijn opgenomen in de vergroeningsregeling, waardoor dat eigenlijk een maat voor niets is geworden. Dat is een spijtige zaak, want we weten allemaal dat we uiteindelijk toch in die richting zullen moeten evolueren. Ik weet dat we stapjes vooruit aan het zetten zijn en dat we daar verder in gaan, ongetwijfeld ook omdat het GLB ons dat oplegt, maar ik blijf toch heel bezorgd over het feit dat nu dezelfde ambities worden uitgesproken, maar dat we dat op het terrein spijtig genoeg te weinig vaststellen. Ik weet dat de analyse van het Rekenhof op Europees niveau is en dat wij het op bepaalde terreinen beter doen en voorlopen – gelukkig maar –, maar ik blijf mijn bezorgdheid behouden.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Er is ondertussen een Europees akkoord. Kunt u een update geven in verband met ons eigen strategisch plan en de uitvoering van het GLB? Hoe staat het hiermee? Wat is de timing? Wat zijn de volgende stappen die we kunnen zetten? Kunt u ons informatie geven over de manier waarop wat nu op tafel ligt in Vlaanderen zal worden vertaald? Nu er een Europees akkoord is, lijkt dat me interessant.

Bart Dochy (CD&V): Mijnheer Steenwegen, ik wil nog even de puntjes op de i zetten. U hebt terecht verwezen naar de subsidies in de eerste pijler en naar de vergroeningsregeling, maar die eerste pijler betekent geen supplement. De vergroening houdt in dat de EU heeft beslist de betalingsrechten op het niveau van de landbouwer af te bouwen en op lange termijn naar een gelijke subsidie per hectare met een flat rate te streven. De landbouwers krijgen een gedeelte minder van wat hen in het verleden is uitbetaald, maar van wat ze minder krijgen, wordt een gedeelte, namelijk 30 procent, ook nog eens van de vergroeningsregeling afhankelijk gemaakt. Het is niet zo dat de landbouwers vanwege de vergroening supplementaire bedragen hebben gekregen. Een gedeelte van wat ze vroeger hebben gekregen, is nu afhankelijk gemaakt van de toepassing van de vergroeningsregels. Daarnaast moeten voor de reguliere premies nog minstens achttien Europese verordeningen en richtlijnen worden nageleefd, onder meer in verband met de registratie van dieren en de bodemkwaliteit. Dit is niet vrijblijvend. We moeten opletten dat we niet te kort door de bocht gaan en stellen dat het niet voldoende is verbeterd. Het gaat niet om spectaculaire sprongen, want dat is niet de keuze die in het GLB is gemaakt. Het GLB wil de weg van de geleidelijkheid bewandelen, maar geeft aan dat de weg de richting van de duurzaamheid is ingeslagen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, het zal u niet verbazen dat u al een gedeelte van mijn antwoord hebt gegeven.

Mijnheer Steenwegen, ik ben minder negatief dan u, want ik vind dat we met het nieuw GLB echt een nieuwe koers inzetten. De ecoregeling en de eerste pijler zijn nieuw en ik ben ervan overtuigd dat ze een gamechanger zullen zijn. We hebben hier al vaak over het GLB gediscussieerd, maar het gaat om een vrijwillig beleid. We moeten een goed evenwicht vinden tussen de haalbaarheid voor de boeren en de vergoeding die de Vlaamse overheid daartegenover plaatst. Wat ik absoluut wil vermijden, is dat boeren afhaken, want dat zou pas een achteruitgang voor iedereen zijn. Tegelijkertijd moeten we voldoende ambitieus zijn en de evenwichtsoefening maken. De sector maakt, samen met ons, de omslag in de richting van duurzaamheid. Ik wil die lijn de komende jaren absoluut aanhouden. Het is mijn ambitie onze boeren te ondersteunen om performant voedsel te produceren, zowel

met betrekking tot de milieuprestatie als met betrekking tot sociale en economische verbeteringen.

Het is mijn bedoeling het strategisch plan voor Vlaanderen nog dit jaar af te werken. We besteden nu al 40 procent van de middelen van het GLB aan maatregelen die op het klimaat en het milieu zijn gericht. Dat is berekend op basis van de Europese criteria. Het is geen zuiver Vlaamse berekening. We zullen daar in de toekomst nog meer op inzetten. Ik vind het vooral een goede zaak dat die omslag bezig is.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik denk dat we die bezorgdheid delen, maar volgens mij is mijn bezorgdheid wat sterker omdat ik wat minder geloof heb. Dit heeft te maken met het verslag van de Europese Rekenkamer, die tot de conclusie is gekomen dat de vele middelen te weinig hebben opgeleverd.

We hebben het er daarnet al over gehad. Ik ben ook bezorgd omdat de landbouw een van de sectoren is die het snelst het slachtoffer van de klimaatveranderingen zullen worden. Onze landbouwers ervaren de gevolgen nu al en die gevolgen zullen alleen maar toenemen. Dat is, voor alle duidelijkheid, niet enkel de verantwoordelijkheid van de landbouw, maar onze boeren en wij hebben er alle belang bij mee aan de kar te trekken. We moeten proberen om, samen met onze boeren, die omslag te maken, want onze landbouwers zullen de eerste slachtoffers zijn.

Ik voel dat u die bezorgdheid deelt. Dat is een goede zaak. We moeten vooral de vinger aan de pols houden en in de vertaling van het strategisch plan maximaal proberen onze boeren mee te nemen op het traject in de richting van klimaatneutraliteit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van te grote hoeveelheden PFOS in Vlaamse waterlopen op landbouwgronden – 4126 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Mijn vraag gaat over de PFOS-verontreiniging (perfluorooctaansulfonaat). Ondertussen weten we dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) metingen uitvoert in onze waterlopen, en daaruit blijkt dat in bijna 90 procent van de gevallen er meer PFOS in de stalen is teruggevonden dan toegelaten. Dat PFOS niet enkel in Zwijndrecht een probleem is, dat wisten we ondertussen al, maar toch blijft het schrikken om te moeten vaststellen dat die vervuiling zo ver en wijdverspreid is doorgedrongen in ons oppervlaktewater. "Overall", zegt de VMM: "waar we PFOS meten, vinden we het." Dat zegt toch iets. Dat is typisch voor dat type persistente chemische producten: ze breken niet af in het milieu. Concentraties van meer dan vijftig keer de toegestane hoeveelheid PFOS zijn geen uitzonderingen.

Nu, waar ik toe wil komen is de irrigatie door onze landbouwers. Onze landbouwers gebruiken hetzelfde water om hun gewassen te besproeien. Daarom zijn er nu ook vragen bij de mogelijke risico's hiervan en is het van belang om ook zo snel mogelijk voldoende duidelijkheid te hebben of er zich hier al dan niet een probleem stelt.

Zijn er reeds wetenschappelijke cijfers of rapporten over de potentiële risico's van het gebruik van dit vervuild water in de landbouwsector en dus in de landbouwproducten?

Wordt er onderzoek gedaan of gepland om zicht te krijgen op de effecten van captatie en irrigatie van oppervlaktewater voor de landbouwproducten en hun consumptie? Indien ja, wanneer worden er resultaten verwacht?

Welke maatregelen neemt u ondertussen om zowel naar de producenten als naar de consumenten toe duidelijkheid te verschaffen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Om te beginnen moeten we correct informeren over wat de norm is voor oppervlaktewater en de overschrijdingen. Als u spreekt over 90 procent overschrijdingen, dan gaat dit volgens mijn info over hogere waarden dan de jaargemiddelde milieukwaliteitsnorm zoals hij in het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM) staat, namelijk 0,00065 microgram per liter. Dat is voor alle duidelijkheid een norm die maar liefst 150 keer strenger is dan de norm voor drinkwater, die op 0,1 microgram per liter ligt. Hij is dan ook opgesteld op basis van effecten op vissen die permanent dat water door hun kieuwen pompen. Dat gaat dus over helemaal andere concentraties dan waar we op het vlak van voeding over spreken. Enfin, ik ben mij nu ook aan het verdiepen in de hele problematiek. Die is bijzonder interessant, maar ook heel complex.

Op dit moment beschikken we nog niet over concrete wetenschappelijke cijfers die een goed beeld geven van potentiële risico's van het gebruik van met PFOS vervuild water in de landbouwsector. De Vlaamse expertenwerkgroep onder leiding van de door de Vlaamse Regering aangestelde coördinator, Karl Vrancken, heeft onder andere als opdracht om de beschikbare informatie hierover samen te brengen. Uit een literatuurstudie blijkt wel dat irrigeren met gecontamineerd water zal bijdragen tot hogere PFAS-concentraties in de bodem, eerder dan rechtstreekse opname door de planten na besproeiing. Dit laatste lijkt, volgens de analyse van wetenschappelijke literatuur door het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), tot op heden weinig bestudeerd. De overdracht zal wellicht optreden, maar relatief beperkter zijn dan via de geïrrigeerde bodem. Maar nog eens, ik ben geen wetenschapper, collega Steenwegen. Ook wij zoeken nog naar wat de effecten precies zijn. Naargelang plaats specifieke activiteiten alsook de teeltomstandigheden, bijvoorbeeld grondgebonden teelt versus hydrocultuur, zal de relatieve bijdrage van deze PFAS-bronnen uiteraard variëren.

Ook voor dierlijke productie weten we uit literatuurstudie dat water en voeder belangrijke bronnen vormen van PFAS-blootstelling binnen de veeteelt. Deze blootstelling kan leiden tot aanwezigheid van PFAS in dierafgeleide producten zoals eieren en vlees – in hogere mate in orgaanvlees dan spiervlees, en hoger in wilde dieren –, in melk in mindere mate en in de afgeleide producten. Factoren zoals diertype, de mate en vorm van blootstelling aan verschillende bronnen, de voederpraktijken, de huisvestingstypes en gebruikte materialen zullen wellicht een invloed hebben op de mate van blootstelling en voorkomen in dierafgeleide producten.

Wat uw tweede vraag betreft: op dit moment worden er verder stalen geanalyseerd van zowel dierlijke producten als gewassen. In de loop van juli zullen de resultaten beschikbaar zijn. Daarnaast zullen er ook verder bodemstalen en stalen van grondwater geanalyseerd worden door de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM). De resultaten worden in de loop van deze maand verwacht.

Dan kom ik tot uw derde vraag. Op dit moment brengt de Vlaamse expertenwerkgroep PFAS, onder leiding van de coördinator Karl Vrancken, alle info samen die

beschikbaar is rond deze problematiek. Vanuit mijn bevoegdheid als minister van Landbouw volg ik dit van zeer nabij op. Er is een centrale website over PFAS opgericht waar alle informatie verzameld wordt.

Naar consumenten toe geldt het advies van de 'no regret'-maatregelen – dat weet u, collega – rond een aantal specifieke sites. Naar landbouwers toe is er op dit moment het advies om in de anderhalvekilometerzone geen grondwater in te zetten, maar over te schakelen op leidingwater. Dit wordt goed opgevolgd vanuit het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV).

Collega Steenwegen, ik weet dat dit nog een onvolledig antwoord is, maar we zijn de mogelijke effecten dan ook nog volop aan het onderzoeken.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Het is misschien onvolledig, maar het geeft wel een goed overzicht van wat we vandaag weten en waar we een beter zicht op proberen te krijgen. Het doel van mijn vraag is eigenlijk om erop aan te dringen dat we deze aspecten meenemen, vooral omdat we weten dat er een grote bezorgdheid is bij onze landbouwers over de mogelijke effecten op hun bedrijfsvoering. En aangezien die verontreiniging zo verspreid is, is die bezorgdheid er niet alleen bij de site van 3M in Zwijndrecht, maar veel ruimer.

De bedoeling is vooral, denk ik – en dank u voor uw antwoord –, dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt naar de betrokken landbouwers toe, en natuurlijk ook naar de consumenten toe, dat er geen grote problemen zijn met de consumptie van onze landbouwproducten. We moeten onze mensen en onze landbouwers op dat vlak kunnen geruststellen. Maar daar zal inderdaad bijkomend onderzoek voor nodig zijn.

Ik heb geen bijkomende vraag. Ik dank u voor uw antwoord en ik hoop dat we dat verder goed kunnen opvolgen.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Collega Steenwegen, ik denk dat dit een zeer pertinente vraag is, die de komende maanden steeds actueler zal worden.

Ik heb twee korte bijkomende vragen, minister, ten eerste betreffende die studie en de communicatie van het FAVV, ondertussen twee weken geleden. Dat was een positieve communicatie, waarin men stelde dat het al bij al wel meeviel voor de volksgezondheid, maar dan bleek dat men zich gebaseerd had op limieten uit 2008, limieten van dertien jaar oud, terwijl de wetenschappelijke consensus nu toch wel is dat er snel nieuwe inzichten moeten komen over die schadelijkheid. Ik vond dat nogal ongelukkig. Hoe verloopt de samenwerking met het departement en het FAVV? Hoe gaan jullie om met dit advies?

Een tweede opmerking komt voort uit mijn achtergrond als lokaal bestuurder. Ik denk dat veel collega's hier diezelfde vraag zullen krijgen. Er is een eerste communicatie geweest van de Vlaamse overheid naar de gemeenten om eigenlijk een map te maken van mogelijke sites waar PFAS gebruikt zouden kunnen zijn. Dat is gebeurd, ook in samenwerking met de lokale brandweertzones. Landbouwers met gebieden in de buurt van die sites zitten nu natuurlijk nog met heel veel vragen, dus ik zou voorstellen om hier ook rechtstreeks met de gemeentebesturen over te communiceren, zodat onze ambtenaren toch ook mee zijn en antwoorden kunnen geven op bezorgde vragen uit de sector.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil even aansluiten bij deze vraag.

Het is belangrijk dat we alle elementen die impact hebben op het gebied, maar ook op onze land- en tuinbouw, in beeld krijgen. In die zin wil ik u hartelijk danken voor alle engagementen om dat nauwgezet en met bijkomende staalnames scherp te krijgen en om te zien welk effect het eventueel op die producten zou kunnen hebben. Men spreekt met heel veel woorden, maar dat zijn belangrijke elementen om duidelijk te hebben.

We hebben in de onderzoekscommissie ondertussen ook heel veel informatie gehad met een aantal experts. Er zijn ook daar nog heel wat vragen, onder andere over hoe we doorrekeningen en dergelijke moeten doen. Daar moet actief rond gewerkt worden.

Wat de voedingsnormen en het FAVV betreft, ben ik eveneens geïnteresseerd in de manier waarop de samenwerking loopt. Ik meen begrepen te hebben dat Europa ook een aantal zaken, op basis van een eigen opinie, versneld scherper wil krijgen om meer zicht en duidelijkheid te krijgen over hoe daar meer rekening mee moet worden gehouden. Ik meen ook begrepen te hebben dat ze ook in Nederland nog geen doorrekeningen hebben. De vraag is, minister, in hoeverre u dat volgt of betrokken bent bij heel dit proces.

Twee, wat de informatie op het terrein betreft, daar heb ik ook in een eerdere vraag al naar verwezen. Hartelijk bedankt trouwens om actief de landbouwers in het gebied te benaderen om te weten te komen met welke vragen zij zitten. Mijn bijkomende vraag is of zij met hun vragen en bezorgdheden rechtstreeks in contact staan met de heer Vrancken dan wel of er vanuit het departement Landbouw – of andere instanties die goed zicht hebben op de landbouwpraktijken – een rechtstreeks contactpunt is om die vragen te stellen. Dan denk ik ineens aan de vraag die collega Nachtergaele stelde: zo'n contactpunt zou ook ondersteunend kunnen werken voor de rest van Vlaanderen. Is daar al aan gedacht en/of is zoiets al geïnstalleerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Steenwegen, u had geen bijkomende vragen. Bedankt daarvoor.

Collega Nachtergaele, het FAVV maakt deel uit van de expertengroep van Karl Vrancken, dus er is wel wat afstemming. Ik heb begrepen dat de aanpak van het FAVV gelijkloopt met die van de andere lidstaten en dat het agentschap de nieuwe Europese normen zal toepassen, zodra die er zijn. Collega Clarinval, met wie ik zeer goed contact heb, heeft er op het Europese niveau op aangedrongen dat hier snel werk van wordt gemaakt. In tussentijd zijn wij de monitoring aan het opdrijven. Het FAVV houdt dus de vinger aan de pols, net zoals wij, zowel richting de volksgezondheid als naar onze boeren toe.

Collega Rombouts, u stelt een terechte vraag. Onze administratie heeft contact met alle boeren die het dichtst bij 3M werkzaam zijn. Dat heb ik ook al geantwoord bij een vorige vraag. De vragen van de boeren zijn gedeeld met het FAVV en worden meegenomen in de expertengroep van Karl Vrancken. Ook mijn diensten zijn nauw betrokken bij deze expertengroep.

Wat de compensaties betreft, hebben we een eerste overleg gehad met de Europese Commissie. Dat wordt nu van nabij opgevolgd. Het is van belang om eerst zicht te krijgen op de reële schade bij de boeren. Daarna moeten we kijken hoe we die kunnen opvangen, op zo'n manier dat de compensatie de toets van Europa doorstaat.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Bedankt voor het antwoord, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lode Ceyskens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanval van een wolf op een koe in Oudsbergen – 3791 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Dit is een klein historisch moment, want ik neem aan, collega Ceyskens, dat dit uw laatste vraag zal zijn als parlementslid in deze commissie. U verlaat de landbouwsector niet, maar wel het Vlaams Parlement, hebben wij omstandig kunnen lezen. We hebben trouwens ook al wat Limburgse vlaai van u mogen proeven. Naast de wijn van collega Coenegrachts is dat naar het schijnt ook een Limburgs streekproduct.

De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Dank u wel, voorzitter. Mijn excuses dat ik mijn vraag wat later stel. Ik beloof dat dat de laatste keer zal zijn.

Ik had de collega's uit de commissie Landbouw eigenlijk graag nog eens fysiek gezien. Dan hadden we achteraf nog eens een glas kunnen drinken. Maar goed, het is wat het is. Ik ben ervan overtuigd dat ik iedereen die de landbouw een warm hart toedraagt, iedereen in deze commissie, nog wel in een andere hoedanigheid zal tegenkomen. Ik kijk er alleszins naar uit.

Mijn laatste vraag hier gaat inderdaad over een minder leuk onderwerp, namelijk een wolvenaerval die hier in mijn achtertuin gebeurde, in Oudsbergen op 31 mei 2021. Voor het eerst werd toen een gezonde koe doodgebeten door een wolf, iets wat eigenlijk onmogelijk geacht werd.

In het begin werd gezegd dat we ervoor moesten zorgen dat schapen, geiten en alpaca's beschermd zijn en dat er zo perfect samengeleefd kon worden met de wolf, maar we hebben de voorbije maanden toch een aantal vaststellingen moeten doen. We hebben moeten vaststellen dat er tot twee keer toe een schaap werd doodgebeten binnen een wolfproof omheining. We hebben moeten vaststellen dat er een hond is doodgebeten door een wolf. En nu is een volwassen dier binnen een kudde koeien 's nachts aangevallen en doodgebeten.

Sinds het indienen van mijn vraag is er trouwens een bijkomend incident geweest. In een kudde schapen zijn op het midden van de dag twee schapen doodgebeten door een wolf, terwijl de herder erop stond te kijken. We zien dus toch dat het allemaal een beetje driester begint te worden. Ik hoef u dan ook niet te vertellen, minister, dat de ongerustheid bij rundveehouders de laatste tijd enorm gestegen is.

Die ongerustheid is volgens het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) niet nodig, omdat wolven volgens een Duits onderzoek maar heel zelden koeien aanvallen. Op de website van het INBO staat het volgende: "Gezonde volwassen runderen in een kudde zijn in staat om wolven op afstand te houden en de wat oudere kalveren te beschermen. Wolven zijn steeds op zoek naar zwakke dieren die een gemakkelijke prooi kunnen vormen, zieke of verzwakte runderen vormen

dus wel een risico. Het is niet nodig om overal waar wolven zich vestigen alle weides met koeien wolfproof te gaan afrasteren. Het risico kan geval per geval ingeschat worden. De meeste wolven laten runderen links liggen, maar als een individu geleerd heeft om succesvol runderen aan te vallen, dan moeten alle weides beveiligd worden in het gebied waar een dergelijk individu zich vestigt, om te vermijden dat dit gedrag aangeleerd wordt aan een volledige roedel.”

Dat laatste maakt mij bijzonder ongerust, minister, want laat ons eerlijk zijn: het is nog net mogelijk om schapenweides te gaan omheinen, maar als we in het gebied waar deze aanval heeft plaatsgevonden, alle koeienweides wolfproof moeten gaan afrasteren, dan is ons landschap totaal versnipperd. Dan denk ik dat ook heel veel andere wilde dieren daardoor gehinderd zullen worden of zich erin zullen vastlopen. Dat is niet alleen onhaalbaar, maar ook onwenselijk.

Toch stellen we vast dat gezonde runderen wel degelijk worden aangevallen en dat een gezonde koe is doodgebeten. Uw collega-minister, minister Demir, heeft in het verleden aangehaald dat de kans op wolvenaantallen op grootvee zeer klein is, minder dan 3 procent. Maar de laatste zin van het INBO – “als een individu geleerd heeft om succesvol runderen aan te vallen, dan moeten alle weides beveiligd worden in het gebied waar een dergelijk individu zich vestigt, om te vermijden dat dit gedrag aangeleerd wordt aan een volledige roedel” – maakt mij bijzonder ongerust. En dus heb ik daarover de volgende vragen.

Was het advies van het INBO gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de aanwezigheid van wolven in verstedelijkt gebied? Zal dit advies aangehouden worden en welke garanties zijn er dat de wolf zich niet verder zal aanpassen aan de specifieke verstedelijkte situatie van Vlaanderen?

Welke stappen zult u ondernemen als wolvenaantallen op rundvee frequenter zullen voorkomen?

Hoe verhoudt de wolvenaantallen op de gezonde koe in Oudsbergen zich tot het protocol voor probleemwolven?

Wordt de wolvenaantallen in Oudsbergen op een gezonde koe door u beschouwd als een probleemsituatie en is die wolf bijgevolg een probleemwolf?

Zult u bijkomend wetenschappelijk advies inwinnen om na te gaan wat de risico's van de groeiende populatie van de wolf voor de rundveehouders in Vlaanderen kunnen worden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik ben bijzonder vereerd dat ik uw laatste vraag om uitleg mag beantwoorden. Bedankt voor de fijne samenwerking. Collega's, ik weet niet of jullie dit weten, maar collega Ceyssens heeft ook nog op mijn kabinet gewerkt en we hebben samen heel wat watertjes doorzwoomen. We hebben ook eens gegrastuind in de parlementaire vragen die Lode gesteld heeft, en dat gaat over heel bijzondere thema's. Ik dacht dat de eerste vraag om uitleg ging over een ander beest, een everzwijn dacht ik, maar we hebben ook vragen over zonnepanelen gevonden. U hebt dus een heel gamma beslagen, Lode. Uw laatste vraag gaat dus over de wolf, een thema dat onze landbouwers ook heel hard bezighoudt. U maakt dus meteen de brug naar uw zeer nabije toekomst.

Zoals u weet, is minister Demir bevoegd voor het INBO. Zij kan dan ook een antwoord geven op de vraag naar de eventuele te verwachten evolutie van hoe de wolf zich aan de Vlaamse situatie aanpast. Maar om op het mogelijke gedrag van de wolf in verstedelijkt gebied te kunnen anticiperen heeft het Departement Landbouw en Visserij er op verschillende overlegmomenten, zowel bij het Agentschap

voor Natuur en Bos (ANB) als bij het INBO, op aangedrongen om zich vooral te focussen op onderzoek dat gebeurde in regio's met een vergelijkbare situatie als deze in Vlaanderen. Dit standpunt is ook herhaald op het ogenblik dat de leden van het wolvenplatform om input is gevraagd voor de studieopdracht 'protocol probleemwolven'. Daar hebben wij onze job dus gedaan.

Na de wolvenaantal in Oudsbergen is de opdracht gegeven om na te gaan welke bijkomende maatregelen er op korte termijn genomen kunnen worden om dergelijke situaties te voorkomen. Op korte termijn worden de subsidiemogelijkheden voor professionele landbouwers om hun rundvee te beschermen via niet-productieve investeringen uitgebreid. Sinds 1 juli kan een compensatie van 100 procent van de investeringskosten aangevraagd worden, uiteraard gebaseerd op normbedragen. Dat gaat over zaken waarin je investeert om je professioneel vee te beschermen tegen aanvallen van wolven. Alle informatie hierover is gebundeld op de website van het Departement Landbouw en Visserij en werd ruim gecommuniceerd.

Daarnaast lanceerde ik dit voorjaar een oproep voor demonstratieprojecten, met als doel landbouwers te sensibiliseren over de mogelijkheden van de niet-productieve investeringen. Een van de doelstellingen daarbij was het bevorderen van de biodiversiteit. Dit gaf de mogelijkheid om vanuit de landbouwsector zelf veehouders bijkomend te sensibiliseren en de meest innovatieve technieken te demonstreren. Er werden in totaal acht projecten geselecteerd, en deze zijn gestart op 1 juli.

Het project 'De wolf: wees op je hoede!' werd hierbij geselecteerd. De vzw Vlaamse Schapenhouderij wil met dit project vanuit de sector zelf veehouders sensibiliseren om maatregelen te nemen om veebedrijven wolfproof te maken. Het is de bedoeling om praktijkervaringen, zoals mogelijke toepassingen om bedrijven en weides wolfproof te maken, te verzamelen en te delen met andere veehouders. Ook zullen praktische problemen bij veehouders in het risicogebied van de wolf worden verzameld om daarvoor concrete antwoorden te zoeken.

Uw drie laatste vragen neem ik samen. Het Departement Landbouw en Visserij heeft er meermaals bij de ANB- en INBO-experten op aangedrongen dat er prioritair wetenschappelijk advies wordt ingewonnen in gebieden die vergelijkbaar zijn met Vlaanderen. Daarnaast is er door het departement en de vertegenwoordigers van de landbouwsector tijdens een aantal overlegmomenten gevraagd om bij het inwinnen van wetenschappelijk advies ook de nodige aandacht te besteden aan de impact op de verschillende diercategorieën, met name wanneer de wolvenpopulatie zou toenemen. Ik verwacht als minister bevoegd voor de landbouw dat de bevoegde experts bij het ANB en het INBO wetenschappelijke ontwikkelingen blijven opvolgen en het nodige doen om alle betrokkenen hierover correct te informeren, inclusief de opvolging van het wolvenprotocol. Want ik moet u zeggen, collega Ceysens: de situatie die u aanhaalt, baart mij grote zorgen, ook omdat dit niet voorspeld of aangekondigd was, heb ik begrepen.

Ik heb intussen zelf aan het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) gevraagd om een wetenschappelijk advies op te maken specifiek over de risico's die de toenemende wolvenpopulatie voor professionele veehouders in Vlaanderen met zich mee kunnen brengen. We hebben het dus ook zelf gevraagd.

Kort samengevat: boeren kunnen 100 procent investeringssteun krijgen voor de professionele investeringen die ze doen, en ik heb zelf ook advies ingewonnen, omdat de situatie waarnaar u verwijst, mij toenemend zorgen baart.

De voorzitter: De heer Ceysens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, bedankt voor uw zeer volledige antwoord. Het is zeer terecht dat er bijkomend onderzoek gebeurt. Als het over de wolf gaat, wordt er vandaag al veel verwezen naar de regio waar de wolf vandaag al voorkomt, Polen en waar nog allemaal, maar dat valt totaal niet te vergelijken met de regio hier. Er wordt altijd gezegd dat de wolf een schuw dier is, wat in die regio's waarschijnlijk klopt, omdat daar weinig contact is met de mensen, maar hier heb ik al tot drie keer toe meldingen gehad van boeren – en daar zijn ook filmpjes van verschenen – over wolven die vrolijk achter een tractor huppelen. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Die schuwheid is dus absoluut niet zo groot als men aanneemt. Dat vind ik net het gevaarlijke in dit verhaal. Mijn vraag is dus op welke termijn we een uitkomst zullen zien van het onderzoek naar het gedrag van die wolven in meer dichtbevolkt gebied dan waar hij vandaag voorkomt. Dat is één.

Twee, de wolf komt naar hier omdat hij op andere plekken in grotere getale voorkomt. Ik begrijp dat de wolf een territoriaal dier is en dat een aantal jongen, als ze volwassen zijn, verstoten worden, waardoor die jonge wolven uiteindelijk naar hier komen. Als we ons ongerust beginnen te maken, dan denk ik niet dat we dat alleen kunnen aanpakken, maar dat we ook over de grenzen van de Europese lidstaten moeten durven te kijken. Is het een optie om dat vanuit de land- en tuinbouwsector transnationaal te bekijken, binnen een Europese context?

Drie, het gaat niet altijd om de professionele veehouders, ook de paardenfokkerij is een heel belangrijke sector in de regio. Hier worden paarden gefokt die over de hele wereld verkocht worden. Dat zijn echte exportproducten. Hier lopen deze tijd van het jaar massa's jonge veulentjes rond, vaak van een heel grote waarde. Ik zou toch willen vragen of dat op de een of andere manier ook meegenomen kan worden.

Nogmaals, het verhaal van alle weilanden te gaan afrasteren, ik denk dat dat een illusie is. Ik denk niet dat we dat willen in ons landschap: allemaal weides die volledig wolfproof omheind zijn. Ik heb al voorbeelden gehoord van landbouwers die dode reetjes in die afrastering hebben gevonden, dus dat is absoluut niet wenselijk.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik heb het hier in de commissie Leefmilieu ook al over gehad met uw collega, minister Demir. Uiteraard gaat het hier over landbouw, maar ik wil toch even iets corrigeren wat collega Ceyskens aangeeft: de wolf is geen schuw dier, maar een intelligent dier. Dat wil zeggen dat wolven op tocht gaan om vast te stellen wat er gebeurt.

Een roedel wolven neemt een andere houding aan dan één wolf. Mijn bijkomende vraag aan u is, minister, in hoeverre de landbouw kan toestaan dat er grotere roedels zijn. Het gaat dan om meer dan één wolf. Zoals al werd aangegeven, kunnen we niet alle gebieden afrasteren. Waar ligt de grens voor de landbouw om het wolvenprobleem – wat het toch is – in te dijken?

De wolf is ook Europees beschermd. In andere landen is er een toename, waardoor het beest afzakt naar ons territorium. Als we kijken naar waar ze vandaan komen – Duitsland, Nederland, Polen, Frankrijk –, daar heb je grotere aaneengesloten gebieden. Als een wolf zo'n gebied verlaat, dan worden die gewoon geliquideerd. Intelligent als ze zijn, blijven ze dan ook in hun gebied. Dat is hier in Vlaanderen niet mogelijk. Dus nogmaals de vraag: hoe ver laat je het komen op het gebied van de landbouw, vooraleer daar maatregelen tegenover gezet worden?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De wolf bracht vorige zomer ook een bezoek aan mijn gemeente, Duffel, en het spreekt voor zich dat dergelijke bezoeken enige ongerustheid met zich meebrengen bij dierenhouders. Dat is natuurlijk normaal, want dat is een bedreiging voor hun inkomen.

In de risicozone kan men nu al een beroep doen op subsidies voor aangepaste omheiningen en ik heb begrepen dat er ook aanpassingen zullen gebeuren aan die regeling, zodat er bijvoorbeeld meer diersoorten in aanmerking kunnen komen in de toekomst. Dan zijn er natuurlijk nog altijd die gebieden buiten die risicozone. Daar is het heel belangrijk dat de observaties goed gebeuren en dat men de bewegingen van de wolf goed in kaart brengt.

Nu, samenleven met de wolf in Vlaanderen, ik denk dat we daar niet flauw over hoeven te doen: dat is een grote uitdaging. Maar als we inzetten op een goed systeem van vergoeding en een goed systeem van bescherming van onze dieren, dan moet dat volgens mij mogelijk zijn.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord. Houd het kort alstublieft, gelet op de timing.

Chris Steenwegen (Groen): Zoals altijd, voorzitter.

Ik sluit mij aan bij collega Joosen. Het is een beschermde diersoort en we zullen moeten leren om ermee samen te leven. Dat is niet eenvoudig en ik volg collega Ceysens daarin. We zitten in een context die anders is dan in andere landen, vanwege de dichte bevolking en zo verder, maar het moet mogelijk zijn en het kan ook.

Nu, in reactie op die aanval las je dingen – en daar wil ik graag een antwoord op van u, minister –, zoals dat er jaarlijks tweeduizend runderen overlijden ten gevolge van zwerfvuil, door het eten van zwerfvuil via hooi of gras. Kloppen die cijfers? Want dat zet het toch in een zeker perspectief.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor de boeiende opmerkingen.

Collega Ceysens, we hebben gevraagd om hier snel werk van te maken en ik volg dat van zeer nabij op, ook wanneer u straks geen deel meer zult uitmaken van deze commissie, maar uiteraard wel nog inwoner zult zijn van Oudsbergen, waar het zorgwekkende gebeuren zich heeft voorgedaan.

Wat de paardenhouders betreft: ook professionele paardenhouders met meer dan vijftien fokpaarden komen in aanmerking voor de vergoeding voor afrastering. Het is uiteraard niet de bedoeling om alle weides te gaan afrasteren om dieren tegen de wolf te gaan beschermen, maar we moeten absoluut vermijden dat de dieren aangevallen kunnen worden.

Collega Pieters, het roedeffect is een van de elementen die in het ILVO-advies besproken zal worden. De aanwezigheid van de wolf in Vlaanderen is een nieuw gegeven en daarom is het belangrijk om alle inzichten samen te brengen om schade bij veehouders te voorkomen.

Collega Joosen en collega Steenwegen, de risicozones worden regelmatig geëvalueerd door de diensten van minister Demir. Ik ga ervan uit dat men dat ook aanpast indien nodig.

Wat uw laatste opmerking betreft, collega Steenwegen, dat we ons eraan moeten aanpassen: ik ben bereid om mij aan veel aan te passen, en zwerfvuil is inderdaad ook een heel – de cijfers moet ik bekijken – groot probleem, maar zwerfvuil zal

nooit een mens aanvallen. Dat is onmogelijk. Als ik collega Ceyskens hoor – en dat is wat mij zorgen baart –, dan gebeuren er nu zaken die niet voorzien waren, als ik het goed begrijp. Men dacht dat dat nooit zou gebeuren, en dat gebeurt nu toch. Voor mij is het van belang dat we heel kort op de bal spelen en de wetenschappelijke inzichten heel snel aanpassen als dat nodig is, om ervoor te kunnen zorgen dat de wolf als beschermde diersoort ook in Vlaanderen zijn verblijf kan hebben, zonder dat er grote paniek ontstaat. Dat wil ik niet. Daarom vraag ik dat we de klachten serieus nemen en dat we kort op de bal spelen.

Collega Ceyskens, ik zal u ooit nog wel van dichtbij zien, maar ik wil u nogmaals bedanken voor de uitstekende samenwerking. Heel veel succes en een dikke merci!

De voorzitter: Collega Ceyskens, ik geef u voor de laatste keer het laatste woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Dank u wel, minister, voor het antwoord. Collega Steenwegen, zwerfvuil is ook mijn bezorgdheid. Statiegeld vind ik daar de oplossing voor. Op dat vlak zijn we dus medestanders. Om het in perspectief te plaatsten: het gaat hier wel over meer dan tweehonderd dieren die aan stukken gereten zijn door een wolf. Je moet maar eens ter plaatse gaan kijken na zo'n wolvenaantal. We hebben de mond vol van dierenwelzijn. Ik kan u zeggen: voor die dierenhouders gaat dat niet altijd over het financiële, ze zijn er vaak ook emotioneel bij betrokken.

Wat me vooral zorgen baart, collega Joosen: door alle weides te omrasteren, gaan we het niet opgelost krijgen, tenzij we ons landschap totaal versnipperen, wat ook een zeer zware impact zal hebben op ons landschap, onze natuur en onze fauna. Wat me vooral verontrust, is dat ik dingen zie gebeuren waarvan iedereen zei dat ze niet zouden gebeuren. De wetenschappers zegden dat een sterk rund niets te vrezen had, enkel de zieke runderen. Het tegendeel is bewezen. Ik krijg signalen dat de wolf niet schuw is, sommigen hebben al kunnen filmen hoe een wolf op klaarlichte dag schapen aan stukken scheurt onder de ogen van de herder. Dat zijn toch zaken waar niemand op gerekend had. Ik denk dat er heel dringend bijkomend wetenschappelijk onderzoek moet gebeuren naar het gedrag van de wolf in dichtbebouwd gebied.

Ten slotte wil ik jullie allemaal bedanken. Ik wil de minister bedanken voor de fijne samenwerking die we gehad hebben binnen het parlement maar ook de tijd voor ik parlamentslid was, toen ik veel mogelijkheden gekregen heb en heel veel heb kunnen leren. Ik wil jullie allemaal bedanken. We hadden zeker niet over alles dezelfde mening. Dat hoeft ook niet. Ik denk wel dat we altijd op een correcte manier hebben kunnen debatteren. Ik hoop dat in de toekomst zeker en vast ook met elk van jullie te kunnen doen.

Jullie moeten me excuseren, maar ik moet nu echt weg. Hier in Limburg blijft de regen overvloedig uit de lucht vallen. Ik heb al een aantal sms'jes ontvangen van de brandweer en moet dus echt vertrekken. Het ga jullie goed, collega's, en tot gauw!

De voorzitter: Dank u wel, collega Ceyskens. Veel succes in elk geval!

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de dalende koolstofvoetafdruk van de Vlaamse melk – 4174 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister, het Departement Biosystemen van de KU Leuven kwam eind juni 2021 met zeer opvallende cijfers over de CO₂-uitstoot in de Vlaamse melkveesector. De voorbije twintig jaar is deze uitstoot namelijk met 30 procent gedaald, van 1,32 kg CO₂-equivalent in 2000 naar 0,93 kg CO₂-equivalent per gemiddelde liter melk in 2019. Het wereldwijde equivalent ligt ongeveer op 3,2 kg, waardoor we in Vlaanderen in de kopgroep zijn beland als het gaat om uitstoot bij melkproductie – in de goede zin, dan.

De Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie (BCZ) stelt nu wel vast dat die dalende trend de afgelopen jaren vertraagd is, aangezien het laaghangend fruit naar eigen zeggen nu geplukt is. Die situatie maakt de rol van de overheid nu nog belangrijker om de Vlaamse melkveehouders verder te begeleiden om het hoger hangend fruit te kunnen bereiken.

De BCZ is zich naar eigen zeggen bewust van de grote verschillen die vandaag nog op te tekenen zijn tussen de verschillende melkveehouders en hun inspanningen inzake hun koolstofvoetafdruk. Daarom zal de confederatie samenwerken met het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) via het Klimrek-project om de Vlaamse melkveehouders bewust te maken van de individuele maatregelen die genomen kunnen worden om de CO₂-uitstoot nog te doen afnemen. Verder wijst de sectororganisatie op de ontwikkelingen in genetica en de geplande initiatieven inzake het klimaatconvenant enterische emissies.

Dat klimaatconvenant was in april van dit jaar al onderwerp van discussie in deze commissie. U gaf daarbij aan dat u in de nabije toekomst nog overleg zou hebben met de sector omdat er nog sprake zou zijn van bijkomende initiatieven vanuit de sector in het kader van dit convenant.

Ik heb daarom de volgende vragen.

Hoe evalueert u de dalende trend van de koolstofvoetafdruk in de Vlaamse melkveesector de laatste twintig jaar? Kunt u meer toelichting geven bij de lopende initiatieven en eventuele toekomstige beleidsmaatregelen om de daling verder te blijven ondersteunen?

Kunt u meer toelichting geven bij het project Klimrek van het ILVO? Wat zijn hier de doelstellingen binnen de Vlaamse melkveesector inzake de reductie van CO₂-uitstoot?

Hebt u meer info over de bijkomende acties die de sector zal ondernemen in het kader van het klimaatconvenant?

Hoe kunnen volgens u de ontwikkelingen in de genetica zorgen voor een bijkomende daling in de CO₂-uitstoot van de Vlaamse melkveesector? Wordt dit mee opgevolgd door uw diensten, zodat we ook in deze ontwikkelingen voorop blijven lopen in duurzame innovatie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, de koolstofvoetafdruk van een liter melk is de laatste jaren inderdaad sterk gedaald. De belangrijkste oorzaken voor deze daling zijn de productiviteitsstijging per koe en de betere verteerbaarheid van de voeders. Beide vloeien voort uit doorgedreven genetische selectie en professionalisering van de melkveesector.

Voor het behalen van de doelstellingen binnen het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) zetten we samen met de sector in op het verminderen van de emissies, onder meer van de melkveehouderij.

Via het convenant Enterische emissies rundvee engageert de sector zich om de vooropgestelde reductiedoelstelling van 19 procent in absolute enterische emissies te behalen tegen 2030.

Daarnaast wordt er volop ingezet op onderzoek naar en de implementatie van effectieve klimaatmaatregelen die de emissies afkomstig van de melkveehouderij verder doen dalen, waarbij de focus ligt op zowel de absolute emissies als de emissie-intensiteit. Gezien de grote bijdrage van enterische emissies is het belangrijk om verder in te zetten op onderzoek naar voedermaatregelen, inclusief methaanmetingen in de praktijk.

Binnen het project Klimrek worden klimaattrajecten ontwikkeld voor drie sectoren: melkveehouderij, aardappelen en varkenshouderij. Een klimaattraject bestaat uit een klimaatscan, dat is een diagnosetool die de milieuvoetafdruk van het bedrijf weergeeft, en uit een klimaatkoers, zijnde een begeleidingstraject.

In het kader van het convenant Enterische emissies rundvee worden in verschillende werkgroepen maatregelen uitgewerkt die de rundveehouders kunnen implementeren om op die manier de absolute enterische methaanemissies van de sector te verminderen. De maatregelen zijn in drie overkoepelende categorieën in te delen: voedermanagement; dier- en veestapelmanagement; genetica en selectie.

We hebben ook nog drie werkgroepen opgericht, waaronder een focusgroep voor de biologische landbouw en een werkgroep die zich richt op de implementatie van de maatregelen.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide antwoord. De meeste van mijn vragen zijn beantwoord. Ik heb dus geen bijkomende vragen. Ik vind het nog wel belangrijk om te stellen dat met het onderzoek wordt aangetoond dat er – in tegenstelling tot wat vaak wordt beweerd – wel degelijk de wil is bij die melkveehouders om samen te komen tot een duurzame manier van voedselproductie. Wat ook is aangetoond, is dat die 'domestieke' productie van melk heel belangrijk is, want als we die gaan verleggen naar het buitenland, dan hebben we meteen een nadeel op het vlak van CO₂-uitstoot.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Hulle aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact op de Vlaamse dierhouderij van de geleidelijke afschaffing van kooien voor landbouwdieren – 4202 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik zal het kort houden, want elke vaccinatie is belangrijk. Ik denk dat de vaccinatie van de Vlaamse minister van Landbouw heel belangrijk is en ik wil haar dus niet te veel ophouden.

In navolging van een Europees burgerinitiatief dat pleit voor de afschaffing van kooien voor landbouwdieren, heeft de Europese Commissie beloofd tegen 2023 een voorstel te doen om die kooisystemen uit te faseren en geleidelijk te verbieden.

De Europese Commissie zal volgend jaar een openbare raadpleging doen en een uitgebreide effectbeoordeling. Die plannen van de Europese Commissie zullen wel verstreckende gevolgen hebben voor Vlaamse bedrijven die daarbij betrokken zijn, bijvoorbeeld voor hun investeringen. Zoals u weet, werd er in 2012 overgeschakeld van legbatterijen naar verrijkte kooien en zijn die investeringen soms nog niet afbetaald.

Ook de internationale concurrentiepositie is heel belangrijk. Import uit het buitenland zal dan namelijk goedkoper zijn. Dat baart me toch wat zorgen.

Het Vlaams regeerakkoord maakt gewag van het bestuderen van de afschaffing van de kooihuisvesting in de pluimveehouderij. Er staat ook wel bij dat dit gepaard moet gaan met een economische impactmeting, redelijke overgangstermijnen en flankerende maatregelen. Dat stemt me dan weer positief.

Ik heb hierover enkele vragen, minister.

Hoe zult u omgaan met die informatie uit Europa?

Zullen er gesprekken opgestart worden met de Vlaamse subsectoren?

Zullen ook de Vlaamse dierenhouders betrokken worden bij die openbare raadpleging?

Zal er ook bij ons een economische impactanalyse uitgevoerd worden?

Minister, hoe ziet u die overgangstermijnen in de realiteit? Zal dit echt ingevoerd worden in 2027 of later?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Van Hulle, ik hoop dat u mij hoort. Ik ben hier op een creatieve manier aan het antwoorden. Een mens moet soepel zijn in het leven.

Er zijn verschillende diergroepen die, al dan niet tijdelijk, in kooisystemen worden gehuisvest. Hoe sterk de gevolgen van een verbod zullen doorwegen, hangt onder meer af van de definitie van een kooi en van de gehanteerde overgangstermijnen.

Bedrijven die de afgelopen jaren hebben geïnvesteerd in meer diervriendelijke systemen, zoals leghennenbedrijven die in verrijkte kooien hebben voorzien of konijnenhouders die hebben geïnvesteerd in een parkhuisvesting, zitten mogelijk nog met nog niet terugverdiende investeringen.

Ik moet even naar mijn auto maar ik probeer verder te praten in de hoop dat jullie mij horen.

De voorzitter: Absoluut, en we zien u zelfs ook voor een stuk.

Minister Hilde Crevits: De Europese Commissie zou eind 2023 met een wetgevingsinitiatief komen als reactie op dit burgerinitiatief. Het Departement Landbouw en Visserij zal de doelgroep op het gepaste moment via de geijkte kanalen over de openbare raadpleging informeren.

Gezien de nog geldende onzekerheden is een economische impactanalyse nu nog niet mogelijk. Hoe concreter het commissievoorstel wordt, hoe correcter de inschatting zal kunnen worden gemaakt. Ik bekijk samen met mijn administratie hoe

en wanneer we dit het best in kaart kunnen brengen. Dat er een economische impactanalyse moet gebeuren, is vanzelfsprekend een evidentie, zoals bovendien ook in het Vlaams regeerakkoord staat. Ook collega Weyts zal hierbij worden betrokken.

Wanneer we pioniers willen blijven aanmoedigen om de signalen van de maatschappij snel op te pikken en te vertalen en wanneer we de andere dierenhouders een haalbaar baken willen voorhouden, dan moeten de overgangstermijnen voldoende lang zijn.

Wanneer uitbatingswijzen onder andere op het vlak van dierenwelzijnseisen op relatief korte termijn ingrijpend wijzigen en niet alle betrokkenen zich in eenzelfde investeringscyclus bevinden, dan moet een flankerend beleid op bedrijfsmaat worden gevoerd. We hebben daar in Vlaanderen wel wat ervaring mee. Omdat de Europese Commissie het initiatief pas recent is opgestart, is het nog te vroeg om uitspraken te doen over de mogelijke financieringswijzen en -bronnen. Maar er zijn uiteraard een aantal bestaande instrumenten zoals het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) waar we dan naar kunnen kijken.

Dit is dus een work in progress, collega Van Hulle. Mijn excuses voor de turbulentie bij het beantwoorden van uw vraag maar ik probeer alle tijd tot aan mijn vaccinatie nuttig en efficiënt te besteden.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Minister, het is heel positief dat u ook bezorgd bent over het feit dat dit allemaal niet snel moet gaan. Dit zal de bedrijven die actief zijn zeker pijn doen.

Ik heb nog een bijkomende bedenking en een bijkomende vraag. Wanneer we inzetten op dierenwelzijn, zou het kunnen dat dit een impact heeft op de stikstofproblematiek. Het zou kunnen dat die dieren uit die gesloten stallen naar buiten moeten worden gebracht. Er zal dan ook een impact zijn op de stikstofproblematiek. Men kan het immers niet controleren want het gaat naar buiten. Of ziet u meer in gesloten stallen? Ik denk dat we rekening moeten houden met die impact en ik vraag me af hoe we daarmee zullen omgaan. Ik denk dat dit een aandachtspunt is voor de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik ben natuurlijk tevreden dat het Europees Parlement de nodige aandacht heeft voor die kooisystemen. Het is uiteraard de bedoeling om Europees de lat hoog te leggen en dat zal zeker een grote uitdaging vormen voor een aantal lidstaten. Het is natuurlijk zo dat we in Vlaanderen al veel langer bezig zijn met deze problematiek over de verschillende kooisystemen en dat we daar al heel wat stappen in hebben gezet. Ik denk onder andere aan het uitfaseren van de kooien voor kweekkonijnen maar er zijn nog initiatieven. En natuurlijk is het denkbaar dat dergelijke initiatieven een impact hebben op onze landbouwers en op onze landbouwsector in het algemeen. Het is dan ook heel belangrijk dat we tijdens dit proces de dialoog openhouden met de sector, dat aanpassingen – als we die doen – zorgvuldig gebeuren en dat in de nodige overgangsmaatregelen wordt voorzien om die aanpassingen mogelijk te maken.

Ik wil ook nog de kanttekening maken dat uit divers onderzoek blijkt dat consumenten steeds bewuster aankopen, ook met dierenwelzijn in het achterhoofd. En dus denk ik dat hier wel degelijk een economische opportuniteit ligt voor onze landbouwsector. Dat lijkt me ook een element dat we niet mogen vergeten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De dierlijke sectoren hebben sowieso te kampen met een aantal uitdagingen. We moeten daar niet flauw over doen. Het is zeker mijn ambitie om de verschillende uitdagingen in gedachten te houden. Bij het uittekenen van een toekomst voor de sector moeten we trade-offs in elke zin zoveel mogelijk vermijden.

Collega Joosen, het is evident dat we dit verder met de sector zullen bekijken maar ook met alle andere belanghebbenden.

Wat de opmerking over de consumenten betreft, moeten we, wanneer zich een opportuniteit voordoet, er alles aan doen zodat landbouwers die kunnen grijpen. Maar voor mij, en ik heb dat ook al tegen een aantal andere betrokkenen gezegd, is het level playing field belangrijk. Wanneer men hier maatregelen neemt waardoor iets zich gewoon verplaatst naar een land vlakbij en daar opnieuw wordt ingevoerd, dan is dat ook geen aan te bevelen situatie. Dit dossier wordt heel zorgzaam opgevolgd.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): De tussenkomsten stemmen me positief, onder meer het feit dat we dat traag zullen doen, met respect voor die bedrijven. Mevrouw Joosen, het is inderdaad zo dat er opportuniteiten zijn als we snel zijn. Wanneer we inzetten op dierenwelzijn, kunnen bedrijven een toegevoegde waarde creëren. Ik stel voor dat we dit de volgende jaren samen van nabij opvolgen met respect voor die bedrijven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.